

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till ändring
av lagstiftningen om studiestöd**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Denna proposition innehåller förslag till en lag om studiestöd, som skall ersätta den gällande lagen om studiestöd, lagen om studiestöd för högskolestuderande och lagen om studiestödsförvaltningen. Alla som är berättigade till studiestöd skall beviljas stödet på basis av den föreslagna lagen. Dessutom skall 2 och 15 §§ lagen om bostadsbidrag ändras.

Reformen av studiestödet enligt principerna i lagen om studiestöd för högskolestuderande skall utsträckas till att gälla också andra läroanstalter. Samtidigt skall bestämmelserna om studiestöd för studerande vid högskolor och andra läroanstalter göras klarare och enklare.

Utvidgningen av studiestödsreformen är en del av en mer omfattande helhet där målsättningen är att förbättra det stöd som ges inom ramen för frivillig utbildning. Målet är att skapa ett jämnare samhälleligt stöd för dem som får arbetslöshetsunderstöd och dem som studerar med hjälp av studiestöd. De som kommer ut på arbetsmarknaden skall i stället för arbetslöshetsdagpenning få arbetsmarknadsstöd, om vilket regeringen avlåter en särskild proposition. De ungas studiestöd skall utvecklas att motsvara studiestödet för högskolestuderande. Avsikten är att regeringens proposition med förslag till ändring av lagstiftningen om studiestöd och propositionen med förslag till lag om arbetsmarknadsstöd avges samtidigt till riksdagen.

För högskolestuderandena bibehålls studiestödet så gott som oförändrat. Behovsprövningen då det gäller låneborgen skall dock slopas och lånebeloppet för studerande under 18 år begränsas till 800 mark i månaden. Också studiestödet för dem som anses vara vuxenstuderande skall motsvara det nuvarande.

Studiestödet för andra studerande än hög-

skolestuderande reformeras så det blir likt studiestödet i högskolorna, dock så att måltidsförmånen i samband med studierna beaktas. Studiepenningen för dem som fyllt 20 år skall enligt förslaget vara 1 300 mark i månaden, för dem som bor hos föräldrarna dock 500 mark i månaden. Vid behovsprövningen beaktas endast de egna genomsnittliga inkomsterna under studiemånaderna till den del som överstiger 1 700 mark i månaden, såsom vid studiestödet för högskolestuderande. För studerande under 20 år är motsvarande markbelopp 500 och 250 mark och för dem kvarstår, med avvikelse från vad som är fallet i fråga om studiestödet för högskolestuderande, även behovsprövningen gällande föräldrarnas ekonomiska ställning. Föräldrarnas inkomstgränser höjs om det finns studerande syskon som inte har rätt till barnbidrag eller till den högsta studiepenningen för utbildningen i fråga. Studiestödet skall vara en beskattningsbar förmån. Rätten till studiepenningsavdrag skall utsträckas till alla studerande, med undantag av dem som får vuxenstudiepenning. Studiepenningens försörjartillägg och den höjning som betalas utgående från studielånebeloppet slopas.

Bostadstillägget skall vad beloppet och behovsprövningen beträffar motsvara det som högskolestuderandena beviljas, dvs. högst 956 mark i månaden. Det skall vara en skattefri förmån.

Den verkställande funktionen i samband med studiestöd och uppgiften att sköta utbetalningen av studiestödet överförs på folkpensionsanstalten. Den allmänna styrningen och utvecklingen av systemet skall fortfarande skötas av undervisningsministeriet. Reformen av studiestödet är en del av en större uppgiftsöverföring genom vilken också uppgiften att sköta den verkställande funktionen i fråga om

vissa andra förmåner har överförs på folkpensionsanstalten från ingången av detta år och kommer att överföras under nästa år. Stadgandena om förfarandet då det gäller beviljandet av studiestöd och den övriga förvaltningen ändras så att de i stort sett motsvarar förfarandet enligt socialförsäkringslagstiftningen. Ändringssökandet i studiestödsfrågor revideras så att försäkringsdomstolen är högsta besvärshinstans.

Förutsatt att antalet mottagare är oförändrat förorsakar reformen av studie- stödet tilläggs-kostnader inom studiestödssystemet om ca 260 miljoner mark 1994 och ca 500 miljoner mark 1995. Ungefär motsvarande inbesparingar beräknas uppstå i utgifterna för de arbetslösas utkomstskydd då de som kommer ut på arbetsmarknaden får ett arbetsmarknadsstöd i stället för dagpenning.

Överföringen av studiestödsförvaltningen på

folkpensionsanstalten beräknas leda till inbesparingar efter övergångsperioden.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1994 och avses bli behandlad i samband med den.

Propositionen anknyter till ikraftträdandet av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) till de delar det gäller rätten till studiestöd för avtalsländernas medborgare. Till dessa delar avses lagen träda i kraft vid en tidpunkt som fastställs genom förordning.

Lagen om studiestöd avses träda i kraft den 1 maj 1994. Den skall dock tillämpas första gången på studiestöd som beviljas högskolestuderande fr.o.m. den 1 juni och andra studerande fr.o.m. den 1 juli 1994. Lagen om ändring av 2 och 15 §§ lagen om bostadsbidrag avses träda i kraft den 1 juli 1994.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1	2 kap. Studiestödsförmåner	21
ALLMÄN MOTIVERING	3	3 kap. Ekonomisk behovsprövning	21
1. Inledning	3	4 kap. Ansökan, betalning och återkrav ..	22
2. Nuläge	3	5 kap. Ändringssökande	23
2.1. Det nuvarande studiestödssystemet	3	6 kap. Statsborgen	24
Studiestödet för högskolestuderande	4	7 kap. Särskilda stadganden	25
Andra än högskolestuderande	5	8 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden	27
Bestämmelser om vuxenstudiepenningen ..	6	1. Lag om bostadsbidrag	28
2.2. Studiestödsverksamhetens omfattning	6	2. Närmare stadganden och bestämmelser	28
2.3. Studiestödsförvaltningen	7	3. Andra omständigheten som inverkat på propositionens innehåll	29
2.4. Bedömning av nuläget	7	4. Lagstiftningsordning	29
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen ..	8	5. Ikraftträdande	29
4. Propositionens verkningar	12	LAGTEXTER	30
4.1. Ekonomiska verkningar	12	1. Lag om studiestöd	30
4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	17	2. Lag om ändring av 2 och 15 §§ lagen om bostadsbidrag	42
4.3. Verkningar på servicen	17	BILAGA	43
5. Ärendets beredning	17	Parallelltext	42
DETALJMOTIVERING	19	1. Lag om ändring av 2 och 15 §§ lagen om bostadsbidrag	43
1. Lagförslagen	19		
1.1. Lag om studiestöd	19		
1 kap. Allmänna stadganden	19		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Avsikten med studiestödssystemet är att förbättra de studerandes utkomstmöjligheter under studietiden. Det utbildningspolitiska syftet är att studieplatserna skall utnyttjas effektivt och att hindren för att bli antagen till olika utbildningsnivåer minimeras. Det är därför viktigt att den grundtrygghet som samhället tillhandahåller vid inkomstbortfall till följd av studier är tillräcklig och att grundtrygghetssystemet är klart begripligt för medborgarna. För såväl individen som samhället är det också viktigt att det utom arbetslöshetsskyddet som förutsätter passivitet finns ett konkurrenskraftigt studiestödssystem som förutsätter aktivitet.

Största delen av studiestödet har bestått av räntestöd med statsborgen och en betydande del av den finansiering som varit avsedd för stödet har kanaliserats till räntestödet. I och med den förändrade penningmarknaden har möjligheten att använda räntestödda lån som ett sätt att finansiera studierna försämrats och bankerna har krävt en övergång till marknadsbundna lån. Lånens stora övervikt i studiestödet har också lett till att de studerande skuldsatt sig.

För att undanröja de brister som framkommit i studiestödssystemet har man försökt utveckla systemet så att studiepenningens andel av det totala stödet utökas betydligt. Studier innebär också alltid en personlig investering i den egna framtiden. Det är därför motiverat att alljämt låta en del av studiestödet bestå av studielån enligt principen om eget ansvar. Räntestödet för studiestöd skall dock slopas och lånen bli marknadsbundna. Reformen av studiestödet för högskolestuderande genomfördes 1992 enligt detta mål.

Det att studiestödsreformen förutom högskolorna utsträcks till att gälla också annan utbildning efter grundskolan är en fortsättning på den tidigare påbörjade reformen. Reformen innebär att särskilt olika studiestödssystem förenhetligas.

Lagstiftningen om studiestöd är splittrad och komplicerad. Lagstiftningen har ändrats ofta och för närvarande gäller många olika lagar och författningar. I vissa fall är normnivån heterogen och stadgandena ger delvis rum för

tolkning och är svåra att förstå. Det är nödvändigt med ett klarläggande av lagteknisk art såväl med tanke på dem som tillämpar lagen som dem som ansöker om stöd.

2. Nuläge

2.1. Det nuvarande studiestödssystemet

Allmänt

Det nuvarande studiestödssystemet grundar sig på lagen (28/72) och förordningen (287/72) om studiestöd som trädde i kraft 1972 samt lagen (111/92) och förordningen (317/92) om studiestöd för högskolestuderande som trädde i kraft 1992. Om studiestödsförvaltningen stadgas särskilt i lagen (113/92) och förordningen (345/92) om studiestödsförvaltningen.

Studiestödet för högskolestuderande

Studiestödet för högskolestuderande består av studiepenning, bostadstillägg, statsborgen för studielån och, då villkoren är uppfyllda, vuxenstudiepenning. Den maximala stödtiden är 70 månader och för grundexamen 55 månader. Studiepenningens månadsbelopp är 1 570 mark för dem som fyllt 20 år, för dem som bor hos föräldrarna dock 750 mark i månaden. För studerande under 20 år är beloppen 750 respektive 350 mark i månaden.

Bostadstillägg till studiepenningen kan beviljas ensamboende utan familj i hyres- eller bostadsrättsbostäder, den som genom ett separat hyresavtal har hyrt plats i en cellbostad i ett studenthem samt utomlands studerande oberoende av familjeförhållandena. Övriga studerande kan få bostadsbidrag. En studerande med familj kan emellertid få bostadstillägg, om han på grund av studierna bor på annan ort än familjen. Beloppet av bostadstillägget fastställs av statsrådet för ett studieår i sänder. Under innevarande studieår är det 75 procent av boendeutgifter om högst 1 275 mark per månad.

I anslutning till studierna får högskolestude-

rande i måltidsstöd dessutom fem mark per måltid som betalas till den som förestår de studerandes matservering.

De egna genomsnittliga inkomsterna under studiemånaderna inverkar på studiestödet till de delar inkomsterna överstiger 1 700 mark per månad, på bostadstillägget dock till de delar de överstiger 2 400 mark. Föräldrarnas eller makens ekonomiska förhållanden inverkar inte sänkande på studiestödsbeloppen. Om föräldrarnas ekonomiska möjligheter att stöda studierna är små kan studiepenningens beloppet höjas till högst det dubbla då det gäller andra än dem som får 1 570 mark i studiepenning. Räntestöd betalas inte för studielånet. Räntorna under studietiden läggs till lånekapitalet och den studerande kan betala dem då amorteringarna inleds. Studielånet kan amorteras redan under studietiden med ett belopp som motsvarar räntan. Studiepenningen är en beskattningsbar förmån. I kommunalbeskattningen har den studerande rätt att göra ett studiepenningsavdrag som lindrar beskattningen för dem som lever på studiepenningen. I praktiken betalar de ingen skatt. På grund av att gränserna för skattepliktig inkomst i statsbeskattningen är högre finns där inget särskilt inkomstavdrag för inkomst i form av studiepenning. Studielånsräntorna får avdras i beskattningen på samma sätt som skatteavdragen för bostadslån. Bostadstillägget är inte en beskattningsbar inkomst.

Andra än högskolestuderande

Studiestöd kan betalas för studier efter läropliktsskolan som bedrivs i gymnasier, yrkesläroanstalter eller folkhögskolor underställda offentligt tillsyn och i medborgarinstitut och sommaruniversitet. Stöd beviljas för den normala längden på studierna. Förutsättningen för att studerande skall få studiestöd är tillräcklig framgång i studierna.

Beroende på stödtagarens ålder, boendeform och familjeförhållanden kan en studerande beviljas studiestöd i form av studiepenningens grunddel, bostadstillägg till studiepenningen, försörjartillägg till grunddelen, vuxenstudiepenning samt statsborgen för studielån och räntestöd. Ränteutgifterna för studielån då det gäller arbetslösa som avlagt examen, värnpliktiga samt mottagare av moderskaps- och föräldrapenning kan helt betalas med statliga medel.

Räntestödet för studielån kan återinföras på basis av nya studier även om nytt studiestöd inte beviljas. Flyktingar kan beviljas studieunderstöd som ersätter studielånet.

Beloppet av studiepenningen är maximalt 505 mark i månaden för dem som inte bor hos föräldrarna och 252 mark för dem som bor hos föräldrarna, i gymnasiet dock 480 mark respektive 170 mark i månaden. De egna inkomsterna minskar stödet om inkomsterna överstiger 2 300 mark per månad under studiemånaderna. Föräldrarnas sammanlagda årsinkomster beaktas när de överstiger 162 000 mark. Studiepenningen kan höjas till högst det dubbla beloppet om föräldrarna har små möjligheter att stöda studierna. Det dubbla beloppet betalas om inkomsterna understiger 82 000 mark. Studiepenningen är inte en beskattningsbar förmån. Räntorna på studielånen får avdras i beskattningen på samma sätt som skatteavdragen för bostadslån.

Studiepenningens grunddel beviljas inte den som får barnbidrag. När grunddelen skall beviljas tar myndigheterna hänsyn till, förutom sökandens egna inkomster och förmögenhet, även föräldrarnas inkomster och förmögenhet alltid när den sökande vid ingången av studieåret (1.7) är under 20 år. För hemmaboende är åldersgränsen 24 år. Grunddelens maximibelopp fastställs i statsbudgeten årligen särskilt för gymnasier, yrkesläroanstalterna och folkhögskolorna. Grunddelen för en hemmaboende är enligt av statsrådet fastställda grunder hälften av maximibeloppet.

En förmån som anknyter till studierna men som inte hör till studiestödet är den avgiftsfria måltid som dagligen erbjuds vid många läroanstalter. Det kalkylerade värdet av måltidsförmånen är 250 mark i månaden. Enligt en temporär lagstiftning kan läroanstalternas huvudmän under innevarande år uppbära högst 4 mark per måltid, dvs. omkring 84 mark i månaden i måltidsavgift.

Dessutom erbjuder en del av huvudmännen för gymnasier och yrkesläroanstalterna eleverna skjutsförmån eller möjlighet att bo avgiftsfritt i elevhem. Läroanstaltens huvudman beslutar om grunderna för att bevilja skjutsförmånen. En avgift för skjutsen kan uppbäras av eleverna eller låta dem stå för en del av kostnaderna. Skjutsförmånen beaktas inte vid dimensioneringen av studiestödet. Elever som åtnjuter avgiftsfri inkvartering har inte rätt till bostadstillägg. Av eleverna i gymnasiet och

yrkesläroanstalterna beviljades omkring 44 500 skjutsförmån och 6 000 inkvarteringsförmån läsåret 1992—93.

I form av försörjartillägg till grunddelen beviljas per barn ett belopp som fastställs i statsbudgeten. Tillägget är för närvarande 380 mark per barn och månad. Tillägget beviljas för högst tre barn. En förutsättning är att barnet bor hos den som får stödet.

Grunderna för fastställandet av bostadstillägget är med undantag av behovsprövningen lika dem som gäller för högskolestuderande. Föräldrarnas ekonomiska ställning beaktas inte när bostadstillägget för en myndig person skall fastställas.

Statsrådet fastställer årligen maximibeloppen i fråga om statsborgen för studielån enligt läroanstaltsgrupp och boendeform. Studieåret 1993—94 är maximibeloppet av statsborgen för studielån 1 850 mark per månad. Låneborgen för den som bor hemma är högst 70 procent av maximibeloppet. När låneborgen för en hemmaboende studerande under 24 år beviljas beaktas föräldrarnas ekonomiska ställning. Föräldrarnas ekonomiska ställning inverkar inte på lån till myndiga studerande som bor på annat håll.

De egna inkomsterna under studiemånaderna och den egna förmögenheten samt makens inkomster och förmögenhet beaktas vanligen när alla slag av stöd beviljas. Den egna förmögenheten och makens ekonomiska ställning beaktas emellertid inte för dem som har fyllt 30 år och dem som får vuxenstudiepenning.

Statsrådet fastställer maximiräntan för studielån för ett studieår i sänder. Maximiräntan justeras på basis av ändringarna i den genomsnittliga räntan för bankernas medelsanskaffning. Maximiräntan är nu 11,55 procent, av vilken den ränteandel som de studerande betalar är 4,25 procent, vilket innebär att staten betalar 7,3 procent i form av räntestöd. En överenskommelse om att sänka maximiräntan till 10,2 procent från ingången av 1994 har ingåtts. Räntestödet upphör ett och ett halvt år efter det att studierna avslutats. Återbetalningen av lånet börjar två år efter det att studierna avslutats, dock senast tio år sedan lånet första gången har lyfts. Återbetalningstiden är två gånger lånetiden, dock högst 14 år.

Räntestödet för studielån återinförs och återbetalningen av lånet uppskjuts om den som inleder studier på nytt beviljas borgen för ett

nytt studielån. En studerande kan också ansöka om att räntestödet återinförs om han inleder studier på nytt.

Bestämmelser om vuxenstudiepenningen

Berättigade till vuxenstudiepenning är enligt statsrådets beslut om vuxenstudiestöd (413/93) som utfärdats med stöd av lagen om studiestöd sådana studerande som har fyllt 30 år och för vilka det förflutit fem år sedan deras tidigare utbildning på heltid avslutades och som saknar grundläggande yrkesutbildning, samt studerande i åldern 25—29 år för vilka det förflutit åtta år sedan deras tidigare utbildning på heltid avslutades. Vuxenstudiepenningen är 25 procent av den regelbundna månadsinkomsten, dock minst 1 570 mark och högst 2 800 mark. Vuxenstudiepenningen är en beskattningsbar förmån. Vuxenstudiepenning kan beviljas för högst två studieår. Den som avlagt en högskoleexamen kan inte få vuxenstudiepenning för avläggande av en andra högskoleexamen. När vuxenstudiepenning beviljas beaktas endast de egna inkomsterna under studiemånaderna.

2.2. Studiestödsverksamhetens omfattning

Det fattas årligen över 500 000 olika studiestödsbeslut. Omkring 260 000 studerande får studiepenning årligen, av dem studerar omkring 69 000 i högskolor och omkring 191 000 i andra läroanstalter. Drygt 135 000 beslut om statsborgen fattas årligen. Studielånen med statsborgen uppgår till sammanlagt drygt 12 miljarder mark. De lån som omfattas av räntestödet uppgår till omkring 7,5 miljarder mark. Värdet på borgen som beviljas årligen är knappt 1,7 miljarder mark. På basis av borgen betalas årligen omkring 3 000—4 000 studerandes lån till bankerna.

Omkring 3 013 miljoner mark har reserverats för studiestödsutgifter år 1993. Av denna summa används omkring 1 921 miljoner mark för studiepenningar, omkring 396 miljoner för vuxenstudiepenningar, omkring 560 miljoner för räntestödsutgifter och omkring 70 miljoner mark för betalning av borgensansvar. Omkring 18,5 miljoner mark har reserverats för studie-

stödscentralens förvaltningskostnader och omkring 6 miljoner mark för studiestödsnämndernas utgifter.

2.3. Studiestödsförvaltningen

Studiestödsmyndigheter är statens studiestödscentral som lyder under undervisningsministeriet samt de omkring 1 300 läroanstalter som fungerar som lokala organ under studiestödscentralen samt högskolornas studiestödsnämnder, som är 20 till antalet.

Studiestöd enligt lagen om studiestöd beviljas av statens studiestödscentral. Den ordinarie personalen vid studiestödscentralen uppgår till 56 anställda och antalet säsonghjälpär är årligen omkring 6 — 8. Av dessa används ca 11 personers arbetsinsats huvudsakligen för allmän förvaltning, planering och uppföljning samt verksamhet i anslutning till borgensansvaret. För den verksamhet som gäller beviljande av studiestöd används omkring 51 — 53 årsverken.

Högskolestuderande beviljas studiestöd av högskolornas studiestödsnämnder, i fråga om studerande utomlands dock av statens studiestödscentral. Vid beslutsfattandet använder nämnderna studiestödscentralens databehandlingssystem, med vars hjälp besluten utmatas. Samtidigt lagras uppgifterna i studiestödscentralens register över utbetalning och borgen. Studiestödsnämnderna utgör organ inom högskolorna och nämndernas personal är anställda hos högskolorna. Studiestödsuppgifterna sköts som huvudsyssla av 37 anställda och som bisyssla av 12 anställda. Dessutom används årligen rusningshjälpär motsvarande omkring 45 årsverken.

Studiestödscentralen betalar centraliserat månatligen ut alla studiepenningar, vuxenstudiepenningar och bostadstillägg på det bankkonto som den studerande uppgivit samt räntegottgörelser för lån till bankerna enligt de debiteringar som dessa gör två gånger per år. Studiestödscentralen betalar dessutom helt av statens medel på ansökan låneräntorna för arbetslösa, för dem som får moderskapspenning om de fortsätter eller nyss avslutat sina studier och för värnpliktiga, samt återinför på ansökan räntestödet, om en studerande som tidigare fått studiestöd inleder nya studier och inte söker nytt studiestöd för dem.

Studielån söks hos bank på basis av beslutet

om studiestöd. Andra än högskolestuderande behöver varje termin ett närvarointyg från läroanstalten för att kunna lyfta lånet.

Läroanstalternas uppgift är att ge information, ta emot ansökningar, ge uppgifter om framgång i studierna, närvaro, avbrott i studierna eller avslutade studier, innehållet i utbildningsprogrammen samt andra faktorer som inverkar på studiestödet.

2.4. Bedömning av nuläget

De centrala problemen med nugällande studiestöd beror på att största delen av stödet är lån då det gäller andra än högskolestuderande. Lånesystemet i sin nuvarande form lämpar sig illa för att trygga utkomsten.

I samband med revideringen av studiestödet för högskolestuderande ställdes som mål att reformen så snart som möjligt också skall utsträckas till andra studerande. Det är svårt att motivera existensen av två system med olika förmåner och olika grunder för hur de bestäms. Skuldsättningen har speciellt varit ett problem för högskolestuderande men på grund av långa grundskolebaserade utbildningsprogram håller detta på att sprida sig också till yrkesutbildningen.

Dimensioneringsgrunderna för studiestödet och stadgandena om behovsprövning har inte heller setts över i takt med att utkomstskyddet har utvecklats. En avsevärd del av de studerande blir därför tvungna att söka kommunalt utkomststöd. En del får temporärt utkomststöd på hösten på grund av att ansökningarna om studiestöd behandlas i långsam takt.

Den behovsprövning som grundar sig på föräldrarnas ekonomiska ställning fastställs dels utgående från den studerandes ålder, dels boendeformen. Detta har snedvridit bostadsituationen för de unga och det ursprungliga syftet med stödet. I syfte att få fullt studiestöd har sådana unga flyttat hemifrån som haft möjlighet till fullt studiestöd men som inte nödvändigtvis haft behov av bostad. Barn till mindre bemedlade föräldrar har däremot blivit tvungna att bo hemma trots att det funnits ett behov av att flytta t.ex. på grund av att bostaden varit för trång.

Den nuvarande organisationen för verkställigheten av studiestödssystemet är liten och kostnaderna för den är i och för sig små. I högskolorna har kundservicen, bedömd på

basis av behandlingstiden för ansökningarna, fungerat rätt bra i synnerhet efter det att lagstiftningen reviderades. Däremot har behandlingstiderna i fråga om studerande vid andra läroanstalter delvis varit oskäligt långa till följd av att behandlingen skett i två steg och ansökningarna har hopat sig. Anhopningen har vuxit eftersom antalet studerande har ökat till följd av arbetslösheten och eftersom de dataprogram som krävs för det första skedet av studiestödsreformen har fördröjts på grund av inbesparingar som gäller personalen. Under hösten 1993 har dock situationen angående ansökningarnas behandlingstid varit god.

Behandlingstiderna är 4–7 veckor i genomsnitt. Variationerna är dock rätt stora. I synnerhet nya studerande har i vissa fall varit tvungna att vänta på beslut om stöd upp till två månader och mer. Under denna tid har de studerande varit tvungna att ordna sin utkomst på annat sätt, bl.a. med hjälp av det kommunala utkomststödet. T.ex. år 1991 fick omkring 23 500 studerande utkomststöd av kommunerna under ca 2–3 månader på grund av de långa behandlingstiderna. Endast en del av detta kommer tillbaka till kommunerna. Utgifterna för utkomststödet till följd av den fördröjda behandlingen är omkring 45–60 milj. mk, av vilket statsandelen är omkring 20–30 milj. mk. Det att studiestöd beviljas för ett studieår åt gången medför onödigt arbete i verkställighetssystemet.

Efterfrågan på rådgivningstjänster, i synnerhet telefonrådgivning, har medfört rusning på studiestödscentralen. Rådgivningstjänsterna har på grund av knappa resurser hopat sig. Sakkunskapen har koncentrerats till studiestödscentralen och de personer som regelbundet behandlar studiestödsfrågor vid högskolorna. Utan ökade resurser finns det inga möjligheter i den nuvarande organisationen att bygga ut telefonrådgivningen eller annan därmed jämförbar information.

Behandling av ansökningarna i två steg kan inte helt undvikas, om inte beslutsfattandet enligt exempel från högskolorna överförs på läroanstalterna. Den anhopning av ansökningar som infaller på hösten har man försökt avhjälpa genom att för så många som möjligt av dem som inlett sina studier tidigare fatta besluten redan på våren på basis av tidigare ansökningsuppgifter utan ny ansökan och genom att även annars tidigarelägga behandlingen av ansökningar till våren för dem som

påbörjat studier och genom att starta processen om ansökan om stöd inom ramen för gemensam elevansökan. Strömmen av ansökningar kunde också avhjälpas genom att stadgandena ändras så att stöd kan beviljas för hela studietiden eller åtminstone för längre tid än ett studieår.

I synnerhet till följd av dagens ekonomiska situation har antalet sökande och mottagare av studiestöd vuxit snabbt. Då den nuvarande organisationen för verkställandet är liten och den rätt långt utnyttjat de möjligheter som datatekniken erbjuder i fråga om att effektivera verksamheten kan den inte utan att ge avkall på servicen svara på en ständigt ökande efterfrågan, om inte resurserna utökas. Då statens personal under rådande förhållanden inte kan utökas är det ändamålsenligt att kapacitet på annat håll utnyttjas.

De studerande får de tjänster som gäller studiestödet huvudsakligen i sin egen läroanstalt. De studerande kan dock bli tvungna att besöka olika instanser för att få de tjänster de önskar. Omkring 30 000 studerandehushåll omfattas av det allmänna bostadsbidraget och besöker av denna anledning kommunens bostadsbidragsmyndigheter. En del studerande måste också besöka folkpensionsanstalten för att få stöd för barnfamiljer, utkomst under sjukdomstiden och rehabiliteringspenning. Också det allmänna bostadsbidraget kommer från ingången av år 1994 att skötas av folkpensionsanstalten.

3. Propositionens mål och de viktiga förslagen

Studiestödsreformen kom igång hösten 1992 genom den delreform som gällde studiestödet för högskolestuderande. Målet var att öka studiepenningens andel av studiestödet samt ändra studielånssystemet på så vis att de studerande inte har ränteutgifter för lånen under studietiden och att slopa räntestödet, varvid stödet klart skulle kunna inriktas på dem som studerar just nu.

Studiestödet för högskolestuderande skall bibehållas sådant det är nu. Avsikten är dock att slopa behovsprövningen i samband med låneborgen för högskolestuderande såtillvida att borgen beviljas till fullt belopp för dem som

har rätt till studiepenning. Låneneborgen för dem som får barnbidrag begränsas till högst 800 mark i månaden.

Också studiestödet för dem som anses vara vuxenstuderande bibehålls oförändrat.

Studiestödet för andra än högskolestuderande ändras så det blir likt studiestödet i högskolorna. Studiepenningen stiger med beaktande av den måltidsförmån som åtföljer studierna så den ungefär motsvarar studiepenningen för högskolestuderanden. Studiepenningen är 1 300 mark i månaden för dem som fyllt 20 år, dock 500 mark för dem som bor hos föräldrarna. Vid behovsprövningen beaktas endast de egna inkomsterna under studiemånaderna till de delar de överstiger 1 700 mark i månaden, såsom vid studiestödet för högskolestuderande. För dem som inte fyllt 20 år är motsvarande belopp 500 och 250 mark och för deras del bibehålls också en behovsprövning som utgår från föräldrarnas ekonomiska ställning, vilket avviker från studiestödet för högskolestuderande. Gifta och underhållsskyldiga studerande får dock alltid stödet till fullt belopp liksom nu är fallet för högskolestuderande. Studiestödet är en beskattningsbar förmån på samma sätt som det nuvarande studiestödet för högskolestuderande. Avsikten är att utsträcka rätten till studiepenningsavdrag till alla studerande med undantag av de studerande som får vuxenstudiepenning. Bostadstillägg beviljas fortsättningsvis för bostadsutgifter. Bostadstillägget skall, såsom för närvarande, vara en skattefri förmån.

Studiepenningens försörjartillägg och den höjning som betalas på basis av studielånebeloppet slopas.

Bostadstillägget skall vad beloppet och behovsprövningen beträffar motsvara bostadstillägget för högskolestuderande, dvs. 956 mark i månaden. I fråga om studerande under 18 år beaktas dock fortfarande föräldrarnas inkomster.

Då det gäller överföringen av verkställandet grundar sig reformprojektet på det regeringsprogram som uppgjorts av statsminister Esko Aho's regering, i vilket konstateras att systemen för basutkomstskyddet förenklas och möjligheterna att till folkpensionsanstalten överföra uppgiften att sköta utbetalningen enligt den s.k. enlucasprincipen utreds. Den föreslagna överföringen till folkpensionsanstalten är en del av en större reform. I den allmänna motiveringen till budgetpropositionen för 1992 kons-

tateras att för förenklande av socialskyddsförvaltningen, för förbättrande av möjligheterna att erhålla service och för trygghet av medborgarnas rättsskydd bereds överföringen av utanordnandet och verkställandet av stöd för vård av barn i hemmet, barnbidrag, moderskapsunderstöd, studiestöd, bostadsbidrag, militärunderstöd, underhållsstöd och i tillämpliga delar utkomststöd till folkpensionsanstalten.

Avsikten med reformen är att genomföra principen med en lucka så att medborgarna kan få olika sociala förmåner genom att sköta sina ärenden vid så få av myndigheternas servicepunkter som möjligt. Kunden skall kunna betjänas bättre än tidigare bl.a. så att han inte behöver ge samma uppgifter om sig själv till flera olika myndigheter. Å andra sidan kan myndigheterna använda de uppgifter som givits tidigare för beviljande av flera olika förmåner. I enlighet med detta överfördes verkställandet av barnbidragen och stödet för hemvård av barn till folkpensionsanstalten från ingången av år 1993. Det allmänna bostadsbidraget, moderskapsunderstödet och militärunderstödet överförs vid ingången av år 1994.

När överföringen väl har skett kan man vid beviljande av studiestöd utnyttja folkpensionsanstaltens nät av lokalbyråer, vilket medför förbättrad servicenivå inom studiestödsverksamheten bl.a. i fråga om informationen. Dessutom kan folkpensionsanstalten utnyttja de uppgifter den redan förfogar över när studiestöd skall beviljas.

Samtidigt som studiestödet utvecklas föreslås att utbetalningen och verkställandet av studiestödet överförs till folkpensionsanstalten och att alla centrala stadganden om studiestödet sammanställs i en ny lag och en ny förordning om studiestöd. En del av de nu gällande författningarna upphävs. Den gällande lagen och förordningen om studiestöd förblir delvis i kraft. Då det gäller den nuvarande lagen om studiestöd förblir bestämmelserna om skötseln av räntestödslån och ränteunderstöd som betalas på grund av arbetslöshet i kraft tills vidare. Med stöd av den gällande lagen om studiestöd skall statsrådet alltjämt besluta om ränteunderstöd som på grund av arbetslöshet betalas till den som fått studielån enligt nämnda lag och om maximiräntan på studielån och ersättning för skötsel av lån. Förordningen om besvärskommittén för studiestöd (347/92) kan ges på nytt i ungefär samma form som den har nu.

Följande författningar upphävs till följd av reformen:

lagen (111/92) och förordningen (317/92) om studiestöd för högskolestuderande,

lagen (113/92) och förordningen (345/92) om studiestödsförvaltningen,

förordningen om besvärnsnämnden för studiestöd (347/92),

statsrådets beslut om fastställande av vissa i lagen om studiestöd avsedda belopp (296/93), statsrådets beslut om vuxenstudiestöd (413/93),

statsrådets beslut om bostadstillägg till studiestödet för högskolestuderande (312/93),

statsrådets beslut om maximitiden för studiestöd för högskoleexamen som avläggs utomlands (514/92),

statsrådets beslut om maximibeloppet av statsborgen för studielån för högskole- studerande som studerar utomlands (784/93),

undervisningsministeriets beslut om fastställande av grunderna för höjning av studiepenningen för högskolestuderande (389/93) och

undervisningsministeriets beslut om flyktingars studiestöd enligt prövning (801/93).

På grund av studiestödets utbildningspolitiska kopplingar förblir den allmänna ledningen och styrningen av verksamheten kvar hos undervisningsministeriet. Undervisningsministeriet skall således svara för beredningen av författningar och budgeteringen i fråga om studiestödet. Folkpensionsanstalten skall förse undervisningsministeriet med de uppgifter som behövs för planerings- och beredningsarbetet. Vid undervisningsministeriet inrättas en delegation för studiestödsärenden som har till uppgift att göra framställningar och avge utlåtanden i ärenden som gäller utvecklingen och verkställandet av studiestödet. Delegationen skall vara sammansatt av företrädare för de intressentgrupper i fråga om studiestödet som enligt gällande lagstiftning är företrädare i studiestödscentralens direktion samt av företrädare för folkpensionsanstalten.

Det föreslås att statens studiestödscentral dras in. Den ordinarie personalen vid studiestödscentralen övergår i folkpensionsanstaltens tjänst med oförändrade villkor. Enligt detta skall tjänstgöring vid studiestödscentralen jämsättas med tjänstgöring vid folkpensionsanstalten i de ärenden som gäller pensions- och andra anställningsvillkor där anställningens längd är av betydelse. Vid folkpensionsanstalten inrättas en självständig resultatenhet (folkpensionsan-

staltens studiestödscentral) som behandlar studiestödsärenden. Under övergångsperioden skall denna enhet sköta studiestödscentralens nuvarande uppgifter. På detta sätt kan överföringen ske utan störningar.

Läroanstalterna skall fortfarande ta emot ansökningar om studiestöd och övervaka att villkoren för beviljande av studiestöd uppfylls. Vid högskolorna skall finnas en studiestödsnämnd, som har till uppgift att särskilt för varje examen definiera de allmänna bedömningsgrunderna för heltidsstudier och framgång i studierna i högskolan i fråga samt avge utlåtanden om huruvida enskilda studerande uppfyller villkoren enligt bedömningsgrunderna. Ett sådant utlåtande är bindande för folkpensionsanstalten. Som en nyhet föreslås att flera högskolor kan ha en gemensam studiestödsnämnd, om så stadgas genom förordning. Om nämnderna stadgas närmare genom förordning.

Vidare föreslås att i lagen intas stadganden som möjliggör att uppgiften att avgöra ansökningar om studiestöd överförs till en studiestödsnämnd eller en läroanstalt genom avtal mellan folkpensionsanstalten och läroanstalten. Meningen är att beviljandet av studiestöd, för att trygga servicenivån, alltjämt sköts av högskolorna på basis av avtal med folkpensionsanstalten. Om avtalen stadgas närmare genom förordning. Nytt är att folkpensionsanstalten ersätter högskolorna för deras kostnader i samband med avgöranden som gäller studiestödsansökningar.

Stadganden som gäller ansökan om studiestöd skall förenklas. Studiestöd beviljas tidigast från början av den månad när ansökan har inlämnats. Ansökan om studiestöd skall inte behöva inlämnas varje studieår. Målet är att studiestöd i framtiden söks och beviljas för hela utbildningstiden. Varje studieår görs de justeringar som är nödvändiga på grund av förändrade förhållanden.

Studiestödet skall i allmänhet varje månad betalas in på det bankkonto den sökande uppgivit. I undantagsfall kan en enskild stödpost betalas också på annat sätt.

Till lagen föreslås ett nytt stadgande om avbrytande av studiestödet om det finns grundad anledning att anta att studiestödet bör indras eller beloppet minskas. Genom stadgandet försöker man begränsa storleken av det stöd som skall återkrävas, vilket gagnar såväl den studerande som verkställaren.

Stadgandet om rätten att få uppgifter föreslås bli ändrad så att folkpensionsanstalten har rätt att av statliga och kommunala myndigheter samt vissa andra instanser få de uppgifter som behövs för att fatta beslut om studiestödet. När studiestödsärenden avgörs kan också de uppgifter som folkpensionsanstalten redan förfogar över utnyttjas. Undervisningsministeriet skall ha rätt att av folkpensionsanstalten få de uppgifter som behövs vid ledningen, styrningen och utvecklingen av studiestödet. Man har med tanke på datasekretessen försökt göra stadgandena tillräckligt exakta.

Det föreslås att stadgandet om återkrav ändras så att det motsvarar de principer som allmänt iakttas inom socialförsäkringslagstiftningen. Ett lagakraftvunnet beslut om återkrav kan förutom genom kvittningsförfarande också verkställas direkt.

Det föreslås att i lagen intas ett stadgande om indrivning av studiestödet i sådana situationer då en studerande har fått studiestöd för samma tid för vilken han beviljas en förmån retroaktivt och förmånen skulle ha utgjort ett hinder för beviljande av studiestöd. I sådana fall kan folkpensionsanstalten återkräva det studiestöd som betalats utan grund direkt hos den som betalar förmånen. Det är här fråga om ett s.k. regressförfarande och inte återkrav i egentlig mening.

Besvärssystemet då det gäller studiestödsärenden föreslås ändrat så att andra besvärinstans blir försäkringsdomstolen, som är högsta besvärinstans också i de övriga förmånssystem som folkpensionsanstalten verkställer. Sammansättningen i försäkringsdomstolen ändras så att sådana personer som företräder sakkunskap i fråga om högskolestudier och allmänbildande och yrkesinriktade studier efter grundskolan utnämns till ledamöter i försäkringsdomstolen och deltar i behandlingen av studiestödsärenden. Första besvärinstans är som förut besvärnämnden för studiestöd.

En besvärsskrift skall inlämnas till folkpensionsanstalten eller till högskolans studiestödsnämnd. Detta är nödvändigt eftersom det i samband med ändringssökande skall införas ett självrättelseförfarande för folkpensionsanstaltens del. Folkpensionsanstalten skall alltid rätta ett överklagat beslut, om den godkänner de krav som anförts i besvaren. Stadganden om ett motsvarande förfarande ingår inte i de nuvarande lagarna.

Det föreslås att i lagen intas ett stadgande

som gäller rättelse av ett lagakraftvunnet beslut. Folkpensionsanstalten kan efter att ha hört parten rätta ett lagakraftvunnet beslut som grundar sig på en felaktig eller bristfällig utredning eller som är uppenbart lagstridigt. På motsvarande sätt kan försäkringsdomstolen undanröja sitt lagakraftvunna beslut eller ett beslut som fattats av besvärnämnden för studiestöd och ta ärendet till ny behandling eller bestämma att ärendet skall behandlas på nytt.

I lagen skall intas sådana stadganden om tystnadsplikt som motsvarar de principer som iakttas inom socialförsäkringslagstiftningen. Stadgandena är nödvändiga också därför att det vid behandlingen av studiestödsfrågor skall vara möjligt att, med de i lagen angivna begränsningarna, utnyttja också andra förmånsuppgifter som folkpensionsanstalten förfogar över och som omfattas av tystnadsplikt.

Det föreslås att i lagen stadgas om utmättningsförbud för studiestöd. Stadgandet motsvarar det utmättningsförbud som gäller för andra förmåner som tryggar utkomsten. Studiepenningen, bostadstillägget och vuxenstudiepenningen räknas dock som mottagarens förvärvsinkomst när det skyddade beloppet och den sökandes utmättningsbara inkomster beräknas. Utmättningsmyndigheterna skall ha rätt att få behövliga uppgifter om beviljade studiestödsförmåner.

I lagen om studiestöd skall stadgas om studiestödsförmånernas belopp. De markbelopp som ingår i lagen kan justeras genom förordning.

Studiestödet skall fortsättningsvis i sin helhet finansieras med statens medel. För att folkpensionsanstalten skall kunna betala studiestödet i tid skall de medel som behövs för utbetalningen stå till folkpensionsanstaltens förfogande senast en bankdag för den dag då förmånerna månatligen utbetalas. För detta ändamål skall folkpensionsanstalten senast fem vardagar före betalningsdagen meddela staten en uppskattning av beloppet av de studiepenningar, vuxenstudiepenningar, bostadstillägg, ränteunderstöd, borgensansvar samt måltidsstöd som skall betalas den följande månaden. Om räntegottgörelser stadgas särskilt. Folkpensionsanstalten har inte rätt att använda andra medel för betalningen av studiestödet. I samband med uppskattningen för den månad som följer efter betalningsmånaden skall folkpensionsanstalten meddela staten det totala beloppet av det stöd

som betalats föregående månad samt det sammanlagda beloppet av de förmåner som återkrävts under månaden. Skillnaden mellan det sammanlagda beloppet av studiestöden samt förskotten och återkrävda förmåner beaktas när förskottet för den följande månaden skall fastställas. De betalningar av borgensansvarsfordringar som influtit redovisas särskilt varje månad.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Statsekonomiska verkningar

Reformen av studiestödslagtingen avses träda i kraft så att den nya lagen tillämpas vid beviljande av studiestöd till högskolestuderande fr.o.m. den 1 juni och till andra studerande fr.o.m. den 1 juli 1994. Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1994.

Antalet studerande som får studiepenning förändras på följande sätt:

Läsår	Nuvarande	Förslag
1992—93	211 000	
1993—94	222 500	
1994—95	225 000	229 000
1995—96	225 000	229 000
1996—97	225 000	229 000
1997—98	225 000	229 000

Antalet stödtagare studieåret 1993—94 sjunker med 5 500 mottagare av studiepenning som faller bort till följd av att stödet för kvällsstudier och kortvarig flerformsutbildning slopas. Inbesparingen av detta i studiestödsutgifter är 11 milj. mk år 1993 och 24 milj. mk på årsnivå.

Till följd av regeringens sysselsättnings- och industripolitiska program på kort och medellång sikt, dvs. det s.k. reländerska programmet, kommer antalet studerande som får studiepenning att stiga med omkring 15 000.

Studiestödsutgifterna utan förvaltningskostnader anges nedan. Inom parentes anges utgiftsökningen jämfört med det nuvarande studiestödssystemet.

År	Nuvarande mmk	Förslag mmk
1992	2 816	
1993	3 163	
1994	3 167	3 440 (273)
1995	3 102	3 611 (509)
1996	3 081	3 513 (432)
1997	3 060	3 396 (336)

Beaktandet av studerande syskon när föräldrarnas ekonomiska ställning uppskattas på det sätt som stadgas i 11 och 19 §§ ingår i kalkylerna. Kostnadsökningen år 1994 är ca 4 miljoner och på årsnivå ca 9—10 miljoner mark.

Då räntestödsutgifterna försvinner under de första åren av 2000-talet kommer den reella utgiftsökningen jämfört med den nuvarande att vara omkring 140 milj. mk.

Genomförandet av det så kallade reländers programmet ökar studiestödsutgifterna år 1993 med 145 milj. mk och år 1995 i det nuvarande studiestödssystemet med 275 och enligt förslaget med 310 milj. mk.

De beräknade utgifterna enligt respektive moment är följande (milj. mk):

29.39.55. Studiepenning

År	Nuvarande	Förslag
1992	1 743	
1993	2 027	
1994	2 051	2 325
1995	2 094	2 664
1996	2 094	2 664
1997	2 094	2 664

29.39.52. Statsborgen och räntestöd för studielån

År	Nuvarande	Förslag
1992	636	
1993	670	
1994	576	575
1995	498	437
1996	477	339
1997	456	222

Moment 29.39.56. Vuxenstudiepenning och moment 29.39.57. Måltidsstödet för högskolestuderande förändras inte till följd av förslaget.

Jämförelsekalkylen i moment 29.39.52 är

fr.o.m. 1994 uppgjord utgående från att maximiräntan på räntestödda studielån enligt en överenskommelse med bankerna sjunker till omkring 10,2 procent och räntestödet för studielån till omkring 6 procent vid ingången av 1994.

När kostnadsverkningarna bedöms skall dessutom statens inbesparingar i utgifter för utkomststöd beaktas, då grunderna för dimensioneringen av studiestödet revideras så att de studerande i allmänhet inte längre har rätt till utkomststöd. Uppskattningsvis 25 000 studerande får utkomststöd per år och kostnaderna för detta är 60—70 miljoner mark. Statens andel är i genomsnitt 45 procent, dvs. 27—32 miljoner mark.

Verkningar på den studerandes ekonomi

Enligt propositionen skall den behovsprövning av nuvarande art som grundar sig på föräldrarnas ekonomiska ställning bibehållas i fråga om studiestödet för studerande som inte fyllt 20 år. Ett undantag utgör det avdrag som görs på grund av att den studerande bor hos föräldrarna. I studiepenningens maximibelopp beaktas måltidsförmånen till ett värde av 12,50 mark per måltid eller omkring 250 mark i månaden. Studiepenningen uppgår då till 250 (350), 500 (750) och 1 300 (1570) i månaden. Inom parentes anges studiepenningen för en högskolestuderande som hör till samma grupp.

Studiepenningen för en gymnasieelev är följande (mk/mån.):

	1193 — 94 Nuvarande	1994 — 95 Förslag
bor hos föräldrarna	170	250
bor självständigt ...	485	500

Studiepenningen för studerande i yrkesläroanstalterna och folkhögskolorna är följande (mk/mån.):

	1993 — 94 Nuvarande	1994 — 95 Förslag
bor hos föräldrarna, under 20 år	252	250

bor hos föräldrarna, över 20 år	252/505	500
bor självständigt, under 20 år	505	500
bor självständigt, över 20 år	505	1 300

I det nya systemet kan studiepenningen på 200 och 500 mark höjas på grund av föräldrarnas medellöshet till högst det dubbla.

Statsborgen för studielån är maximalt 1 200 mark i månaden och för studerande under 18 år 800 mark. Det sammanlagda beloppet av studiepenningen och studielånet är då maximalt 2 500 mark i månaden, vilket innebär en ökning på 300 mark i stöd per månad. För att det nuvarande studiestödets nivå skall uppnås behövs ett studielån på endast 900 mark i månaden. I praktiken kan köpkraften bibehållas med ett ännu mindre lånebelopp, eftersom den studerande i det nuvarande lånesystemet betalar studielånsräntor under studietiden. På ett lån på exempelvis 35 000 mark är räntan per månad omkring 124 mark. Omkring hälften av studerandena vid yrkesläroanstalterna och folkhögskolorna får studiestöd till maximalt belopp.

För dem som enligt lagförslaget får studiepenningar på 250 mark och 500 mark sänks det sammanlagda beloppet av studiestödet med i genomsnitt 500 mark per månad och för studerande under 18 år ännu mer. De studerande drar dock nytta på att ränteutgifterna under studietiden försvinner.

Det sker en betydande förändring i allokeringen av studiestödet. Då studiepenningen kan beviljas till högst det dubbla beloppet på grund av att föräldrarna är mindre bemedlade kommer det sammanlagda studiestödsbeloppet och studiepenningens andel att öka i betydande grad i synnerhet för dem som är i speciellt behov av stöd.

Omkring 9 000 studerande i andra läroanstalter än högskolor har fått försörjartillägg. Hälften av dem har mer än ett barn. Om den studerande har ett barn att försörja stiger studiepenningen från 885 mark till 1 300 mark i månaden och det sammanlagda stödet minskar med 85 mark i månaden. En studerande som har tre eller flera barn att försörja förlorar i och med reformen 345 mark i studiepenning och det sammanlagda stödbeloppet minskar med 845 mark i månaden. Till den senare

gruppen hör över 1 000 studerande i andra läroanstalter än högskolor. De förluster som studiestödsreformen medför för studerande med familj lindras av att den behovsprövning som gäller makens ekonomiska ställning slopas.

Endast sex procent av de gymnasieelever som fått studiepenning har lyft studielån och någon väsentlig ändring i skuldsättningen är inte att vänta till följd av reformen. I de fall då en gymnasieelev efter att ha lyft studielån till fullt belopp fortsätter i långvarig utbildning innebär dock de räntor på studielånet som läggs till lånekapitalet att skuldbeloppet stiger avsevärt.

Om en studerande vid yrkesläroanstalt har lyft studielån till fullt belopp har han då lånet skall betalas tillbaka en studieskuld på 45 000 — 65 000 mark beroende på utbildningens längd (3—4,5 år). Om en studerande i det nya studiestödssystemet lyfter studielån till maximibeloppet, 1 200 mark, blir hans studieskuld 37 000 — 58 000 mark med åtta procents ränta. Om det lånebelopp som lyfts månatligen är 1 000 mark blir skuldkapitalet 31 000 — 49 000 mark.

Efter det reformen av studiestödet för högskolestuderandena genomfördes har de studerandes låntagning dock stannat under 20 % av den tidigare nivån. Reformen kan därför antas minska skuldsättningen mycket kraftigt.

Det studiestödssystem som föreslås i denna proposition förbättrar utkomstmöjligheterna för studerande på mellanstadiet och minskar deras skuldsättning, om räntenivån är högst 10 procent och den studerande har fyllt 20 år och bor självständigt. För dem som inte får 1 300 mark i studiepenning är studiestödsreformen problematisk. Om studiepenningen inte höjs på den grund att föräldrarna är mindre bemedlade når den studerande inte upp till samma konsumtionsnivå som med utkomststöd ens om han lyfter fullt studielån. Av de 120 000 som studerar vid yrkesläroanstalt skulle ca 55 000 ha en studiepenning på 250 eller 500 mark, av vilka knappt hälften kunde få höjd studiepenning på grund av föräldrarnas medellöshet.

Studielånssystemet påverkas också av den osäkra ränteutvecklingen. Då en studerande i yrkesutbildning kommer med i studiestödssystemet är han i allmänhet 17 år gammal. Han har då framför sig närmare tre studieår innan studiepenningen stiger till maximibeloppet. Om låneräntan stiger till över 10 procent är

skuldsättningen åtminstone av samma storlek som nu.

Kommunalekonomiska verkningar

De högskolestuderande som får studiepenning har i beskattningen beviljats ett studiepenningsavdrag från ingången av år 1993. Av denna anledning betalar en högskolestuderande ingen skatt på studiepenningen, om han inte har andra skattepliktiga inkomster. Om han har andra inkomster inverkar studiepenningen höjande på kommunalbeskattningen och då inkomsterna stiger så de blir beskattningsbara även på statsbeskattningen. De intäktsökande verkningarna blir rätt små eftersom avsikten är att ett motsvarande studiepenningsavdrag vid kommunalbeskattningen skall utsträckas till att gälla stödet också för andra än högskolestuderande och de studerandes inkomster i allmänhet inte stiger till en sådan nivå att de blir beskattningsbara vid statsbeskattningen.

Reformen minskar kommunernas utgifter för utkomststöd med omkring 20—30 milj. mk.

Verkningar på verkställighetsutgifterna

På kort sikt har överföringen av studiestödet på folkpensionsanstalten inga betydande ekonomiska verkningar. De kostnader som åsamkas folkpensionsanstalten för skötseln av studiestödet räknas som inrättningens omkostnader. Således medför indragningen av statens studiestödscentral och överföringen av högskolornas studiestödsuppgifter på folkpensionsanstalten dock en direkt inbesparing på ca 20 miljoner mark i statens budgetekonomi. Om folkpensionsanstaltens medel inte räcker till för att betala omkostnaderna betalar staten det belopp som saknas som en s.k. statlig garanti-betalning.

På lång sikt ger överföringen upphov till mer inbesparingar. Den mest betydande inbesparingen uppstår i personalutgifterna, eftersom det totala antalet anställda vid folkpensionsanstalten inte stiger permanent även om studiestödscentralens personal övergår i folkpensionsanstaltens tjänst och även högskolornas studiestödsuppgifter senare kan flyttas till folkpensionsanstalten. Vissa inbesparingar uppstår också i ADB-kostnaderna då man vid studiestödsavgörandena kan dra nytta av uppgifter

som folkpensionsanstalten förfogar över och som kan inverka på studiestödet.

Enligt de planer som gjorts upp skall processen för beviljande av studiestöd senare förenklas så att studiestöd beviljas för hela studietiden. Därefter betalas studiestöd, beroende på framgången i studierna och förändringar i den studerandes förhållanden tills studierna avslutas eller avbryts. Förfarandet minskar i någon mån behovet av studiestödspersonal. Förfarandet minskar också kostnaderna för ADB, postning och tryckning. Framförallt skulle dock kundbetjäningen gynnas.

Överföringen av verkställandet av studiestö-

det till folkpensionsanstalten ger upphov till planerings-, utbildnings- och ADB-kostnader av engångsnatur. Dessa uppgifter sköts dock med hjälp av den nuvarande personalen, varvid kostnaderna är små.

Det kommer att bli nödvändigt att förnya ADB-systemet för beviljande av studiestöd och för betalningsrörelsen. De extra kostnaderna blir dock små eftersom ADB-systemet för studiestöd i alla handlingar måste förnyas.

Sammandraget av propositionens inverkan på studiestödsutgifterna ingår i bifogade tabell 1.

Tabell 1

JÄMFÖRELSE AV PROPOSITIONENS KOSTNADSVÄRKNINGAR ENLIGT ANTAL STÖDTAGARE OCH ENLIGT UTGIFTSSLAG

Nuvarande Studiepenning (mmk)	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Gymnasium	73	66	68	68	68	68
antal stödttagare	39 000	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000
Yrkesläroanstalt	491	465	500	512	512	512
antal stödttagare	137 000	117 000	125 000	128 000	128 000	128 000
Högskola	628	968	964	980	980	980
antal stödttagare	63 000	65 000	65 000	66 000	66 000	66 000
Försörjartillägg	163	54	60	65	65	65
antal stödttagare	32 000	9 500	10 000	10 500	10 500	10 500
Bostadstillägg	382	467	450	460	460	460
antal stödttagare	67 000	67 000	65 000	66 000	66 000	66 000
Studiestöd för flyktingar	6	8	9	9	9	9
Vuxenstudiepenning	408	435	510	480	480	480
antal stödttagare	27 000	24 000	28 000	26 000	26 000	26 000
Räntestöd	542	550	487	410	390	370
lånestock	8 358	7 534	7 215	6 800	6 400	6 100
Betalning av borgensansvar	75	95	70	70	70	70
Ränteunderstöd	19	25	19	18	17	16
Högskole- studerandes måltidsstöd	29	30	30	30	30	30
Förslag	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Studiepenning (mmk)						
Gymnasium	73	68	73	116	116	116
antal stödttagare	39 000	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000
Yrkesläroanstalt	491	465	812	1 108	1 108	1 108
antal stödttagare	137 000	117 000	125 000	128 000	128 000	128 000
Högskola	628	968	964	980	980	980
antal stödttagare	63 000	65 000	65 000	66 000	66 000	66 000
Försörjartillägg	163	54	23			
antal stödttagare	32 000	9 500	10 000 (5 mån.)			
Bostadstillägg	382	467	450	460	460	460
antal stödttagare	67 000	68 000	65 000	66 000	66 000	66 000
Studiestöd för flyktingar	6	8	3			
Vuxenstudiepenning	408	435	510	480	480	480
antal stödttagare	27 000	24 000	28 000	26 000	26 000	26 000
Räntestöd	542	550	486	350	260	150
lånestock	8 358	7 534	7 200	5 800	4 300	2 500
Betalning av borgensansvar	75	95	70	70	65	60
Ränteunderstöd	19	25	19	17	14	12
Högskole- studerandes måltidsstöd	29	30	30	30	30	30

4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

I propositionen ingår ett förslag om att statens studiestödscentral skall indras. Avsikten är att de ordinarie tjänstemännen vid studiestödscentralen övergår i folkpensionsanstaltens tjänst som s.k. gamla arbetstagare på de villkor som tillämpas vid folkpensionsanstalten. Staten svarar för personalens pensionsskydd fram till indragningsdagen. Från det lagen träder i kraft svarar folkpensionsanstalten för pensionsskyddet. Anställningsvillkoren såsom löne- och pensionsförmåner för studiestödscentralens personal bibehålls så att de motsvarar nuvarande villkor. Verksamheten i Jyväskylä fortsätter.

Det att folkpensionsanstalten övertar verkställandet av studiestödet innebär inte en permanent ökning av anstaltens personal. Studiestödscentralens personals övergång i folkpensionsanstaltens tjänst beaktas i anstaltens interna tjänsteregleringar. De resurser folkpensionsanstalten behöver tryggas genom att verksamheten rationaliseras samt genom att serviceformer utvecklas.

Bl.a. folkpensionsanstaltens förvaltnings-, ADB-, statistik-, forsknings- och anskaffningstjänster kan utnyttjas i studiestödsfrågor efter överföringen.

Reformen av studiestödet förutsätter ADB- och annat planeringsarbete vid folkpensionsanstalten och statens studiestödscentral under övergångsskedet. Folkpensionsanstalten sköter behandlingen av studiestödsfrågor med hjälp av det nuvarande ADB-systemet som upprätthålls av VTKK-Gruppen och senare med ett nytt system som byggs för ändamålet.

Vid undervisningsministeriet inrättas en delegation för studiestödsärenden som till sin sammansättning skall motsvara direktionen vid statens studiestödscentral kompletterad med en företrädare för folkpensionsanstalten.

Besvärssystemet i studiestödsfrågor ändras så att högsta besvärinstans är försäkringsdomstolen och inte högsta förvaltningsdomstolen. Försäkringsdomstolens sammansättning kompletteras med ledamöter som är sakkunniga i studiestödsfrågor.

4.3. Verkningar på servicen

Så snart överföringen skett kommer folkpensionsanstaltens servicenät också att omfatta

studiestödstjänsterna. De studerande kan lämna sin ansökan antingen direkt till den egna läroanstalten eller till folkpensionsanstaltens lokalbyrå. På lokalbyrån har de också möjlighet att få studiestödsinformation och höra sig för om i vilket skede behandlingen av ansökningarna befinner sig. Det är också möjligt att föra över behandlingen av ansökningarna till lokalbyrån vilket påskyndar avgörandet. Beslut i denna fråga kommer dock att fattas senare.

För de studerande som också annars besöker folkpensionsanstalten t.ex. med anledning av förmåner för barnfamiljer medför överföringen att de nu har bättre möjligheter än tidigare att få tjänster på en och samma plats. I och med att verkställandet av det allmänna bostadsbidraget överförs på folkpensionsanstalten vid ingången av år 1994 kommer allt stöd som gäller de studerandes boende att skötas på samma plats.

Behandlingen av studiestödet kan väntas bli effektivare i de fall då det vid behandlingen av ansökningarna är möjligt att använda folkpensionsanstaltens uppgifter om vissa andra förmåner som sköts av folkpensionsanstalten och som inverkar på studiestödet. I folkpensionsanstaltens register finns bl.a. uppgifter om förmåner som begränsar rätten till studiestöd såsom grunddagpenningar för arbetslösa, arbetsmarknadsstöd, invaliditetspensioner, individuella förtidspensioner, förtida ålderspensioner, arbetslöshetspensioner, rehabiliteringspenningar, utbildningsstöd och tilläggsdelar till stöd för hemvård av barn. Då det gäller de utkomstförmåner som beaktas som inkomster vid beviljande av studiestöd har folkpensionsanstalten uppgifter om moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningar, stöd för hemvård av barn, sjukdagpenningar, specialvårdspenningar och familjepensioner.

Förfarandet vid ansökan om ränteunderstöd kan under övergångsskedet förenklas med hjälp av de uppgifter om stödmottagarna som folkpensionsanstalten förfogar över. Avsikten är att påskynda behandlingen av studiestödsansökningarna också genom ett effektivare utnyttjande av automatisk databehandling. Beviljandet av stödet automatiseras senare genom att stödet beviljas för hela studietiden genom en enda ansökan.

5. Ärendets beredning

I enlighet med sitt program genomför reger-

ingen en strukturell revidering av studiestödssystemet. Systemet görs till ett förmånssystem som tryggar basutkomsten genom att studiepenningens andel av studiestödet utökas.

Utgående från den promemoria som undervisningsministeriets studiestödsarbetsgrupp avgav år 1990 uppgjorde den av undervisningsministeriet tillsatta utredaren Eero Kurri en lägesbedömning av studiestödssystemet. I den föreslogs att det stöd som betalas till den studerande i form av studiepenning skall utökas kraftigt samt att räntereguleringen och räntestödet för studielån slopas. Enligt förslaget skall studielånebeloppet vara 30 % och studiepenningen 70 % av det sammanlagda beloppet av folkpensionens basdel och tilläggsdel.

På grund av statens ekonomiska problem begränsades reformen av studiestödssystemet i första skedet till högskolestuderandena. Studiestödet för högskolestuderande ändrades den 1 juli 1992.

Studiestödet för andra studerande har efter detta utretts i en av undervisningsministeriet tillsatt arbetsgrupp för sammanjämkning av studiestöd och arbetslöshetsskydd som lämnade sitt förslag 2.11.1992 (promemoria av arbetsgruppen för sammanjämkning av studiestöd och arbetslöshetsskydd: promemorior av undervisningsministeriets arbetsgrupper 1992:38). Arbetsgruppen föreslog att man för att öka intresset för utbildning i mån av möjlighet skall inrikta de medel som sparas inom arbetslöshetsskyddet på att utveckla studiestödet för studerande vid läroanstalter på mellanstadiet med reformen av studiestödet för högskolestuderande som modell.

Av denna anledning tillsatte undervisningsministeriet en arbetsgrupp för att bereda studiestödsreformen där studentorganisationerna och undervisningsministeriet var representerade. Reformförslaget grundar sig vad utvecklingen av studiestödet beträffar på arbetsgruppens förslag och den beredning som gjorts utgående från den. Riksdagen har då den godkände den ändring av studiestödslagstiftningen som ingick i reformen av studiestödet för högskolestuderande i sitt svar på regeringens proposition (RP 167/1991) förutsatt att regeringen snabbt beslutar om de fortsatta åtgärderna gällande totalreformen av studiestödssystemet. Samtidigt förutsattes att regeringen vidtar åtgärder för att snabbt utreda överföringen av studiestödsförvaltningen på folkpensionsanstalten.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 15 januari 1992 en kommission som hade till uppgift att bereda en överföring av stödet för vård av barn i hemmet, barnbidraget, moderskapsunderstödet, studiestödet, bostadsbidraget, militärunderstödet och underhållsstödet till folkpensionsanstalten. I kommissionen har förutom social- och hälsovårdsministeriet också statsrådets kansli, finansministeriet, undervisningsministeriet, miljöministeriet, social- och hälsostyrelsen, senare forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården, folkpensionsanstalten samt kommunernas centralorganisationer varit företrädade. Propositionen bygger på kommissionens förslag till de delar förslaget gäller omorganiseringen av verkställandet.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lag om studiestöd

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. *Tillämpningsområde.* En förutsättning för att få studiestöd är att studierna bedrivs efter genomgången läropliktsskola vid en finländsk läroanstalt som är underställd offentlig tillsyn. Studier som sker vid sidan om arbete eller hobbybetonade studier stöds inte. Rätt till studiestöd har finska medborgare.

Med stöd av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) skall också medborgare i en stat inom samarbetsområdet i de situationer som anges i EG-rådets förordning nr 1612/68 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen ha rätt att bli behandlade på lika grunder som finska medborgare. En arbetstagare som kommit till Finland skall ha rätt till stöd för sina studier, om de studier han bedriver har nära anknytning till hans arbete eller arbetsområde. Av den som utan egen förskyllan blivit arbetslös krävs inget samband mellan arbete och studieområde. Arbetstagarens familjemedlemmar har rätt till stöd på samma sätt som finska medborgare.

Av andra utlänningar fordras i allmänhet, såsom hittills, att de bott minst två år i Finland i annat syfte än studier. Genom förordning kan stadgas om beviljande av studiestöd vid kortare vistelse.

Studiestöd beviljas också för studier utomlands. Rätt till studiestöd har endast finska medborgare och utlänningar som med stöd av EES-avtalet har rätt till studiestöd i Finland. Dessutom förutsätts det att vistelsen utomlands på grund av studier är tillfällig. En ytterlig förutsättning är att den sökande har haft sin hemkommun i Finland i minst två år.

2 §. *Studiestödsförmåner.* I paragrafen uppräknas de förmåner som beviljas i form av studiestöd. En studerande kan få studiepenning eller vuxenstudiepenning, bostadstillägg och statsborgen för studielån.

3 §. *Definitioner.* Det föreslås att i paragrafen intas definitioner av de termer som används i lagen. Termerna och definitionerna motsvarar nuvarande praxis. I stället för studieår används läsår. Läsåret inleds den 1 augusti och avslutas

den 31 juli. Yrkespedagogiska lärarhögskolor skall inte betraktas som högskolor, i motsats till gällande lag.

4 §. *Studier som berättigar till studiestöd.* I fråga om studierna krävs att de siktar på en examen, fullgörande av en fastställd lärokurs eller vinnande av yrkesbehörighet. Hobbybetonade studier eller studier som koncentrerar sig på ett läroämne omfattas vanligen inte av stödet.

5 §. *Allmänna villkor för beviljande av studiestöd.* I den nuvarande lagen om studiestöd är studieframgången ett allmänt villkor för stödet. När det gäller högskolestuderandena skall studierna bedrivas regelbundet för att stöd skall beviljas. I bägge studiestödssystemen är också behovet av ekonomiskt stöd avgörande för om stöd kan beviljas. I den nya lagen om studiestöd föreslås allmänna villkor för studiestöd som gäller alla läroanstalter. De skall motsvara de nuvarande villkoren i moderniserad form. Allmänna villkor för studiestöd är att studierna bedrivs som huvudsyssla, att den studerande har framgång i studierna samt behov av ekonomiskt stöd. Om behovet av ekonomiskt stöd stadgas i 3 kap.

6 §. *Begränsningar i fråga om studiestödet.* Enligt syftet med studiestödet bör stöd inte beviljas en person vars utkomst under studietiden är tryggad på något annat sätt än genom studiestöd. Enligt gällande stadganden beviljas studiestöd inte till den som får ålders-, invalid- eller arbetslöshetspension eller den som deltar i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller den som får rehabiliteringspenning. Förutom dessa beaktas även andra förmåner som tryggar utkomsten när behovet av studiestöd provas.

Det föreslås att begränsningarna i rätten till studiestöd preciseras så att inte heller den är berättigad till studiestöd som får förtida ålderspension, individuell förtidspension eller avträdelse- eller generationsväxlingspension eller en förmån som motsvarar rehabiliteringspenning under en rehabiliteringsperiod.

Utan rätt till studiestöd är också de som får arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), de som får arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd (/) och de som får tilläggsdel enligt lagen om stöd för hemvård av barn (797/92). Andra skattepliktiga förmåner som

tryggar utkomsten beaktas fortfarande vid behovsprövningen.

Rätten till studiestöd gäller inte heller sådana situationer när den studerande inte kan bedriva studier som huvudsyssla eller inte anses ha behov av ekonomiskt stöd, t.ex. när han fullgör beväringstjänst eller civiltjänst, avtjänar fängelsestraff och samtidigt studerar vid straffanstalten eller har rätt till ett annat lands studiestöd t.ex. på basis av EES-avtalet.

7 §. *Tidsbegränsningar.* Paragrafen innehåller allmänna stadganden om för vilken tid studiestöd beviljas. Studiestöd beviljas inte för studier som varar kortare tid än två månader i en följd.

Paragrafens 2 mom. motsvarar 4 § i gällande lag om studiestöd för högskolestuderande. En person som inlett sina högskolestudier före den 1 juli 1992 och som fått stöd för sina studier enligt gällande lag om studiestöd får på basis av övergångsstadgandena studiestöd för denna examen för sammanlagt högst sju år. På den totala studiestöd tiden tillämpas stadgandena i denna lag. Undervisningsministeriet fastställer på högskolornas framställning den maximitid som skall gälla examina som tar kortare tid än grundexamen. Om maximitiden för studiestöd som beviljas för en högskoleexamen som avläggs utomlands stadgas genom förordning.

Paragrafens 3 mom. gäller studerande som studerar vid en annan läroanstalt än en högskola och som kan få studiestöd för den tid som fastställts för utbildningen. Närmare stadganden ges genom förordning. På grund av sjukdom eller av andra motsvarande särskilda skäl kan stöd fås för en längre tid än den fastställda utbildningstiden, såsom för närvarande. Om antalet läsårets stödmånader stadgas genom förordning.

Den tid som enligt 4 mom. berättigar till studiestöd för den som får vuxenstudiepenning motsvarar gällande stadgande.

8 §. *Verkställighet.* Undervisningsministeriet leder, styr och utvecklar studiestödsverksamheten. Ministeriet sköter bl.a. författningsberedningen och budgeteringen i fråga om studiestödet.

Det föreslås att det allmänna ansvaret för verkställigheten av lagen överförs på folkpensionsanstalten. Folkpensionsanstalten skall sköta de uppgifter som studiestödscentralen för närvarande har hand om. Den skall bl.a. ha till uppgift att behandla och avgöra studiestödsärenden som inte hör till en studiestödsnämnd

eller läroanstalterna, och att sköta utbetalningen och återkravet av studiestöd samt betalningen av borgenssumman för studielånen och indrivningen av borgensansvarsfordringarna.

Läroanstalternas uppgifter vid verkställigheten kvarstår i huvudsak oförändrade. Läroanstalterna skall ta emot ansökningar, kontrollera att ansökan innehåller de uppgifter som behövs för beslutsfattandet och vidarebefordra den till folkpensionsanstalten. Dessutom är läroanstalterna skyldiga att till folkpensionsanstalten anmäla omständigheter som inverkar på studiestödet. Läroanstalten övervakar att studierna bedrivs regelbundet, att framgången i studierna och närvaron är tillräcklig samt sänder uppgifter om detta till folkpensionsanstalten.

9 §. *Studiestödsnämnderna.* Avsikten är att arrangemangen för beviljande av studiestöd åt högskolestuderande bibehålls så gott som oförändrade. För närvarande beviljas stödet av högskolornas egna studiestödsnämnder och uppgifterna sköts av personalen vid högskolorna. Högskolorna skall fortfarande följa med när studierna avslutas när det gäller högskolestuderande som fått studiestöd före den 1 juli 1992. Enligt förslaget skall högskolorna fortfarande ha en studiestödsnämnd som för varje examen fastställer de allmänna grunderna för bedömning av om studierna kan anses som heltidsstudier och av studieframgången och ger folkpensionsanstalten ett bindande utlåtande om huruvida den enskilda studeranden har framskridit i sina studier så att studiestöd fortfarande kan betalas. Flera högskolor kan ha en gemensam studiestödsnämnd, om så stadgas genom förordning. Om studiestödsnämnderna stadgas närmare genom förordning. Folkpensionsanstalten kan avtala med en högskola om att högskolans studiestödsnämnd avgör studiestödsansökningarna och utfärdar beslut. Motsvarande avtal kan ingås också med andra läroanstalter. Om avtalen stadgas närmare genom förordning.

2 kap. Studiestödsförmåner

10 §. *Beviljande av studiepenning.* Studiepenning beviljas en studerande som uppfyller de allmänna villkor för beviljande av studiestöd som uppräknas i 1 kap. De som får vuxenstudiepenning kan dock inte samtidigt beviljas studiepenning. Rätt till studiepenning har inte

heller de studerande under 17 år som har rätt till barnbidrag enligt barnbidragslagen (796/92). Det föreslås att det stadgas om studiepenningens storlek i 11 §. Om den behovsprövning som inverkar på studiepenningens storlek stadgas i 3 kap.

11 §. *Studiepenningens belopp.* Paragrafen är i sak likadan till innehållet som gällande 5 § i lagen om studiestöd för högskolestuderande. Paragrafen innehåller dessutom förslag till studiepenningens belopp för andra än högskolestuderande. Vid dimensioneringen av studiepenningen har man beaktat den avgiftsfria måltid i samband med studierna vars värde per månad kan uppskattas till 250 mark. Det föreslås att det genom förordning stadgas att studiepenning kan beviljas även för andra studier än högskolestudier till samma belopp som för högskolestudier. Avsikten är att genom stadgandet kompensera bristen på studiesociala förmåner t.ex. när det gäller yrkesutbildning utomlands och i vissa läroanstalter i hemlandet.

Det föreslås att i 3 mom. intas stadganden om höjning av studiepenningen på den grund att föräldrarna är mindre bemedlade. Grunderna för höjning motsvarar gällande grunder för höjning av studiepenningen för högskolestuderande. Vidare föreslås att syskon som inte får barnbidrag eller studiepenning enligt 1 mom. 3 punkten i denna paragraf beaktas vid bedömningen av föräldrarnas ekonomi.

12 och 13 §§. *Beviljande av vuxenstudiepenning och vuxenstudiepenningens belopp.* Grunderna för erhållande av vuxenstudiepenning och vuxenstudiepenningens belopp kvarstår oförändrade. Gällande stadganden sammanställs dock i lagen om studiestöd. Studiestödet för vuxenstudier som studerar vid en annan läroanstalt än vid högskola grundar sig för närvarande på en temporär lagstiftning som gäller till utgången av år 1994 och enligt vilken studiestödet motsvarar studiestödet för vuxenstudier som studerar vid högskola. Det föreslås att denna praxis blir permanent.

14 §. *Bostadstillägg.* Bostadstillägg kan beviljas en studerande som bor ensam på hyra. Socialnämnden på bostadsorten kan bevilja bostadsbidrag till studerande med familj, samboende eller hushåll med två eller flera personer och underhyresgäster. Närmare stadganden om rätten till bostadstillägg och bostadstillägg för den som studerar utomlands stadgas genom

förordning. Beloppet av bostadstillägget är detsamma som för närvarande.

15—16 §§. *Statsborgen för studielån och statsborgens storlek.* Stadgandena om statsborgen ändras för alla läroanstalter så de motsvarar stadgandena i lagen om studiestöd för högskolestuderande. Om rätten att lyfta studielån stadgas genom förordning. Betalningen av räntestöd för studielån föreslås bli slopad. Till gällande stadganden fogas dock att statsborgen inte kan beviljas den som avtjänar frihetsstraff. Studerande som får barnbidrag har i begränsad utsträckning rätt till statsborgen för studielån. De studerande betalar inte ränta på ett lån enligt denna lag under studietiden utan räntan betalas så att den läggs till lånekapitalet under de terminer då den studerande fått studiestöd. De dagar då kapitaliseringen sker är den 15 december och den 15 juni. Om den studerande önskar kan han dock genast betala detta tillägg till lånekapitalet.

3 kap. Ekonomisk behovsprövning

17 §. *Inkomsternas inverkan på studiestödet.* Studiestöd beviljas inte för en sådan månad då den studerande förvärvsarbetar på heltid. Sådana skattepliktiga inkomster och stipendier avsedda att trygga utkomsten som den studerande utöver studiestödet får under terminens stödmånader minskar gradvis på studiestödet då inkomsterna överstiger i genomsnitt 1 700 mark i månaden vid beviljande av studiepenning och 2 400 mark i månaden vid beviljande av bostadstillägg. Om ett stipendium är avsett för utgifter som studiestödet inte täcker, beaktas det inte. Sådana utgifter är t.ex. terminsavgifter, resekostnader och instrumentanskaffningar för konststuderande. Inte heller Nordplus- och Erasmus-stipendier beaktas. När en högskolestuderande samtidigt ansöker om studiestöd för juni eller juli och det följande läsåret beaktas inkomsterna under sommarens stödmånader när den genomsnittliga inkomsten för höstterminen räknas ut.

En studerande kan inte få studiepenning eller statsborgen om inkomsterna överstiger 3 700 mark i genomsnitt under de månader av terminen då den studerande får studiestöd. Stöd betalas dock inte alls för en sådan månad då den studerande har över 7 000 mark i skattepliktig inkomst. Stadgandet har förenklats på så sätt att behovsprövningen inverkar

endast på studiepenningens och bostadstilläggets belopp. Statsborgen beviljas alltid till fullt belopp men rätten till statsborgen är beroende av om den studerande beviljas studiepenning eller ej. I fråga om bostadstillägget motsvarar stadgandet gällande statsrådsbeslut.

18 §. *Inkomsternas inverkan på vuxenstudiepenningen.* Det sätt på vilket inkomsterna inverkar då det gäller sådana som får vuxenstudiepenning bestäms såsom i gällande statsrådsbeslut.

19 §. *Beaktande av föräldrarnas inkomster.* Föräldrarnas ekonomiska ställning beaktas inte vid beviljande av studiestöd till högskolestuderande och dem som har rätt till vuxenstudiepenning. När det gäller studerande i andra läroanstalter föreslås det att föräldrarnas inkomster beaktas vid beviljande av studiepenning till studerande under 20 år och vid beviljande av bostadstillägg till studerande under 18 år. Avsikten är att vid bedömningen av den ekonomiska ställningen beakta syskon som studerar och som inte får barnbidrag eller studiepenning enligt 11 § 1 mom. 3 punkten eller vuxenstudiepenning. I övrigt är avsikten att avstå från behovsprövning som utgår från föräldrarnas inkomster. Enligt gällande lag beaktas när studiestöd beviljas även den del av föräldrarnas förmögenhet som överskrider de fastställda gränserna. Enligt förslaget skall detta slopas.

20 §. *Beaktande av vissa förmåner.* Stipendier och dagpenningar som en studerande får eller lön som betalas för studierna minskar fortfarande studiestödet. Avsikten är att fortfarande iaktta en strängare inkomstprövning än vad som stadgas i 17 § i fråga om dagpenningar för studier inom utbildning vars kostnader även annars är låga. Avsikten är att stadgandet tillämpas bl.a. på dagpenningen för personer i militärutbildning.

21 §. *Minsta belopp som beviljas. Avrundning.* Det minsta belopp som beviljas i studiepenning och bostadstillägg är enligt 1 mom. 50 mark. Beloppet av studiepenningen och bostadstillägget räknas ihop.

Beloppet av studiepenningen och bostadstillägget avrundas till närmaste jämna mark. Om avrundningen stadgas genom förordning.

22 §. *Skattepliktiga inkomster.* När studiestöd beviljas avses med den sökandes skattepliktiga inkomster de i inkomstskattelagen (1539/92) stadgade beskattningsbara inkomster som beaktas vid statsbeskattningen. Såväl förvärvs

som kapitalinkomster kommer således på fråga. Inkomsterna beaktas till bruttobeloppet. Av de skattepliktiga inkomsterna är det endast inkomster som betraktas som skattepliktiga vid kommunalbeskattningen, såsom sidoarv, som inte beaktas. Vid behovsprövningen beaktas inte heller skattefria sociala förmåner såsom barnbidrag, moderskapsunderstöd, underhållsstöd, handikappbidrag, vårdbidrag för barn, bostadsbidrag och utkomststöd.

Föräldrarnas inkomster beaktas enligt senast verkställda statsbeskattning. Om det i föräldrarnas förhållanden skett en väsentlig förändring efter det att beskattningen har fastställts, kan förändringarna beaktas när studiestöd beviljas. Om vad som betraktas som väsentlig förändring stadgas genom förordning.

Genom förordning stadgas om vad som i denna lag avses med förälder eller syskon. Om föräldrarna t.ex. är skilda och den studerande bor hos den ena av dem är det skäligt att endast denna förälders inkomster beaktas.

4 kap. Ansökan, betalning och återkrav

23 §. *Ansökan om och beviljande av studiestöd.* Det föreslås att ansökningsförfarandet ändras så att det blir smidigare. Ansökan skall inte behöva göras varje studieår utan beslutet om studiestöd ges i princip för hela studietiden. Att rätten till studiestöd kvarstår skall kontrolleras regelbundet. Närmare stadganden om ansökningsförfarandet kan ges genom förordning.

Ansökan kan lämnas antingen till folkpensionsanstalten eller till läroanstalten. De som studerar utomlands skall dock sända ansökan till folkpensionsanstalten. En ansökan som inlämnats till en lokalbyrå eller till en läroanstalt vidarebefordras till en behörig behandlingsplats med iakttagande av principerna i lagen om förvaltningsförfarande (598/82).

Det har inte ansetts nödvändigt att ställa krav på en särskild skriftlig ansökan, utan ansökan kan med beaktande av principerna i lagen om förvaltningsförfarande ske också på något annat sätt som folkpensionsanstalten fastställer.

Studiestöd beviljas från ingången av den månad då ansökan har inlämnats. Stöd kan dock beviljas tidigast från ingången av den månad då studierna har inletts.

24 §. *Betalning.* Studiepenning, vuxenstudiepenning och bostadstillägg betalas månatligen

på en till studiestöd berättigad persons konto i en penninginrättning i Finland. Om mottagaren önskar flytta studiestödet från en finländsk penninginrättning till utlandet skall han själv stå för de kostnader detta medför. Om dagen för utbetalning av studiestödet stadgas genom förordning. För närvarande är det den fjärde dagen i en kalendermånad.

Det föreslås att i paragrafen också stadgas om ett undantagsförfarande vid utbetalningen. Med situationer då det inte är möjligt att göra inbetalning på ett konto avses t.ex. det hinder för en normal utbetalning som en bankstrejk förorsakar. Som särskilda skäl betraktas också fel eller annan störning i utbetalningen. Folkpensionsanstalten bedömer vilka särskilda skäl som föranleder undantagsförfarande. När en studiestödstagare föreslår avvikelse från det regelmässiga förfarandet förväntas han som stöd för sitt krav ge en utredning som gör det möjligt att avgöra om det är fråga om sådana särskilda skäl som kan godtas.

25 §. *Justering och inställelse av studiestöd.* Beloppet av studiestödet justeras eller stödet kan indras, om det i den studerandes förhållanden skett sådana förändringar som inverkar på stödet. Om justering av studiestöd stadgas närmare genom förordning.

Det föreslås att i lagen intas ett stadgande om inställelse av studiestödet. Folkpensionsanstalten kan av grundad anledning fatta ett tillfälligt beslut om indragning för att undvika onödigt återkrav. För statsborgens del är avbrytande inte möjligt eftersom de studerande kan lyfta hela studielåneposten sedan de fått beslut om borgen.

26 §. *Grund för att förvägra studiestöd.* Studiestöd kan förvägras, om den sökande genom felaktiga uppgifter och genom att hemlighålla uppgifter fått studiestöd utan grund.

27 §. *Återkrav.* Enligt 1 mom. skall studiestöd som betalats utan grund återkrävas. Beslut om återkrav fattas av folkpensionsanstalten. Det är med hänsyn till skälighetssynpunkter möjligt att avstå från återkrav, om det inte kan anses bero på mottagarens eller dennes företrädarens svikliga förfarande att stöd utbetalts utan grund eller om beloppet är litet. Vid prövning av vad som är skäligheten tillämpas de principer som tillämpas vid återkrav av de andra förmåner som folkpensionsanstalten har hand om.

Det föreslås att återkravet begränsas till fem år från det då orsaken till att stödet betalats utan grund kommit till folkpensionsanstaltens

känedom. Detta motsvarar folkpensionsanstalten nuvarande praxis vid återkrav av de förmåner som den sköter.

Det kvittningsstadgande som föreslås i 3 mom. motsvarar gällande kvittningsstadgande.

Ett lagakraftvunnet beslut om återkrav kan verkställas som en lagakraftvunnen dom.

28 §. *Indrivning av studiestöd i vissa fall.* Det föreslås att i lagen intas ett stadgande med tanke på sådana situationer då stödtagaren retroaktivt beviljas sådan folkpension, arbetspension, rehabiliteringsförmån, arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd, utbildningsstöd eller tilläggsdel enligt lagen om stöd för hemvård av barn som avses i 6 §. I sådana fall har studiestödet beviljats utan grund och de betalda förmånerna skall återkrävas hos mottagaren. Det att studiestöd som betalats utan grund tas ut direkt av den förmån som betalas retroaktivt är såväl ur stödtagarens som ur verkställarens synvinkel ett ändamålsenligare förfarande än att det överbetalda studiestödet uppbärs hos stödtagaren.

Folkpensionsanstalten skall senast två veckor före betalningen meddela utbetalaren av nämnda förmån att den skall betalas direkt till folkpensionsanstalten.

5 kap. Ändringssökande

29 §. *Ändringssökande.* Enligt lagförslaget är besvärinstanserna besvärsnämnden för studiestöd såsom för närvarande samt försäkringsdomstolen på samma sätt som i fråga om beslut som gäller förmåner enligt pensionsförsäkringen, rehabiliteringslagstiftningen och utkomstskyddet för arbetslösa. Ändring i folkpensionsanstaltens beslut kan sökas hos besvärsnämnden för studiestöd och ändring i nämndens beslut hos försäkringsdomstolen, som är sista besvärinstans.

Besvärstiden är vid vardera besvärinstansen 30 dagar efter det att den studerande fått del av beslutet. Om inlämnandet av besvärskriften stadgas genom förordning. Den sökande anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter den då beslutet postades under den adress som han har uppgivit.

Enligt 4 mom. skall folkpensionsanstaltens beslut trots ändringssökande iakttas tills ärendet har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut.

30 §. *Självrättelse.* Det föreslås att i paragraf-

en intas stadganden om folkpensionsanstaltens självrättelseförfarande med anledning av ändringssökande. Enligt 1 mom. skall folkpensionsanstalten fatta ett beslut om rättelse, om den till alla delar godkänner de krav som anförts i de besvär som inkommit till den. Genom detta förfarande är det möjligt att begränsa behandlingen av klara fall i besvärshöjningsinstanserna.

Om folkpensionsanstalten inte till alla delar går med på de krav som anförts i besvaren eller om den anser att besvaren skall lämnas oprövade, skall den enligt 2 mom. sända besvärsskriften och sitt utlåtande till behörig besvärshöjningsinstans inom 30 dagar efter det att besvärstiden gått ut. Folkpensionsanstalten kan dock godkänna kraven i besvaren delvis. Besvärshöjningsinstansen skall underrättas om saken.

Eftersom folkpensionsanstalten skall sörja för att den får tillräcklig utredning för att kunna ge ett beslut i ärendet, skall det vara möjligt att göra avvikelser från tidsfristen i 2 mom. för att inhämta sådan ytterligare utredning som behövs. Den sökande skall då informeras om att tilläggsutredning inhämtas. Besvärsskriften jämte utlåtanden skall dock alltid inlämnas till besvärshöjningsinstansen senast inom 60 dagar efter det att besvärstiden gått ut.

31 §. *Rättelse av ett beslut som vunnit laga kraft.* Enligt förslaget skall folkpensionsanstalten rätta ett lagakraftvunnet beslut som den fattat och som grundar sig på felaktig eller bristfällig utredning eller som är uppenbart lagstridigt. Folkpensionsanstalten kan efter att ha berett den sökande tillfälle att bli hörd rätta ett lagakraftvunnet beslut också till stödtagarens nackdel. Den sökandes samtycke krävs inte för att beslutet skall kunna ändras.

Enligt 2 mom. kan försäkringsdomstolen på initiativ av den sökande eller folkpensionsanstalten undanröja sitt eller besvärshöjningsnämndens beslut, om detta är felaktigt på det sätt som nämns i 1 mom.

32 §. *Besvärshöjningsnämnden för studiestöd.* Stadgandet om besvärshöjningsnämnden som fungerar som första besvärshöjningsinstans motsvarar 5 och 6 §§ i lagen om studiestödsförvaltningen.

Enligt 2 mom. utfärdas närmare stadganden om nämnden genom förordning.

33 §. *Försäkringsdomstolens sammansättning i studiestödsärenden.* I paragrafen föreslås att försäkringsdomstolens sammansättning kompletteras med ledamöter som är förtrogna med högskolestudier samt allmänbildande och

yrkesinriktade studier när besvär som gäller studiestöd skall behandlas.

6 kap. Statsborgen

34 §. *Statsborgens giltighet.* En statsborgen gäller i högst 30 år.

35 §. *Innehållet i statsborgen.* Statsborgen ställs som propägnatsborgen för hela det nominella beloppet av studielånet, för räntan och dröjsmålsräntan samt de godtagbara kostnaderna för uppsägning av lånet. Statsborgen gäller också det tillägg till studielånet som avses i 16 §.

36 §. *Preskription av borgen.* I paragrafen ingår undantagsstadganden gällande preskription av borgensansvar.

37 §. *Yrkande på återbetalning av lån.* Ett kreditinstitut har rätt att kräva att lånet återbetalas, om en låntagare försummat att betala ränta eller amortering. En förutsättning för uppsägning är att kreditinstitutet innan det säger upp lånet upplyser den studerande om detta och folkpensionsanstalten om försummelsen minst en månad före den planerade uppsägningen. Kreditinstitutet kan kräva att folkpensionsanstalten betalar studielånet också om låntagaren har avlidit eller om ett betalningsprogram enligt lagen om skuldsanering (57/93) har fastställts för låntagarens skulder.

38 §. *Återkrav av borgensfordran.* Folkpensionsanstalten svarar för indrivningen av borgensfordran. Fordran kan indrivnas utan dom eller beslut. Betalningstid kan beviljas för återbetalning av borgensfordran. Också andra betalningsarrangemang kan användas vid indrivningen. En förutsättning är att det finns grundad anledning med hänsyn till låntagarens betalningsförmåga, såsom tillfälligt nedsatt betalningsförmåga. Betalningsarrangemang kan också vidtas om man kan anta att låntagaren med deras hjälp bättre kan klara av att betala statens fordringar.

39 §. *Beviljande av betalningsbefrielse.* Befrielse från betalning av en borgensfordran kan beviljas om låntagaren har avlidit. Befrielse kan också beviljas på grund av arbetslöshet. Partiell befrielse kan beviljas om låntagarens betalningsförmåga länge varit försämrad t.ex. på grund av arbetslöshet eller sjukdom.

40 §. *Ränta på borgensfordran.* På statens

borgensfordran uppbärs en 16 procents årlig ränta som motsvarar dröjsmålsräntan enligt räntelagen (633/82). Storleken på räntan kan fastställas genom förordning.

7 kap. Särskilda stadganden

41 §. *Skyldighet att lämna uppgifter.* I 1 mom. stadgas om studiestödstagarens skyldighet att lämna upplysningar. Den studerande är skyldig att anmäla till folkpensionsanstalten alla omständigheter som inverkar på beviljande av studiestöd.

Det föreslås att i 2 mom. stadgas om folkpensionsanstaltens rätt och rätten för den studiestödsnämnd vid högskola som på basis av ett avtal avgör studiestödsansökningar att som massutlämnande få uppgifter av befolkningsregistercentralen, utbildningsstyrelsen, länsstyrelserna, högskolorna, skattestyrelsen, Arbetskraftsmyndigheterna, försäkringsbranschens rehabiliteringscentral, läroanstalterna samt dem som driver studentbostäder. Om rätten att få uppgifter av dem som driver studentbostäder stadgas närmare genom förordning. Avsikten är att i förordningen räkna upp dem som skall lämna uppgifter. Uppgifterna används vid sändande av ansökningar och beslut om studiestöd samt vid beviljande och justering av studiestödet. Avsikten är att påskynda och effektivisera behandlingen av studiestödsfrågor med utnyttjande av ADB. Folkpensionsanstalten skall också ha rätt att få uppgifter om de personer som kommer att omfattas av studiestödssystemet det följande läsåret.

I enskilda fall har folkpensionsanstalten rätt att få de uppgifter som avses i 1 mom. också av myndigheter, pensionsanstalter, försäkringsinrättningar, banker och arbetslöshetskassor.

42 §. *Användning av uppgifter.* Enligt 16 § personregisterlagen (471/87) får personuppgifter som ingår i personregister användas endast för det ändamål som har bestämts innan uppgifterna börjar inhämtas, om inte annat följer av personregisterlagen eller av annan lag. Folkpensionsanstalten förfogar över uppgifter som behövs då olika förmåner skall avgöras, såsom uppgifter som erhållits i samband med ärenden som gäller sjukdagpenning, moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning samt grunddagpenning vid utkomstskydd för arbetslösa. Med tanke på en smidig kundtjänst och

förvaltning och för att undvika extra arbete är det ändamålsenligt att dessa uppgifter vid behov kan användas också när studiestödsärenden avgörs, men endast till de delar uppgifterna även annars är nödvändiga. Det föreslås därför att det stadgas om detta i lagen. En förutsättning är att uppgifternas riktighet kan säkerställas.

Folkpensionsanstalten har rätt att utan ersättning få de uppgifter den behöver för att avgöra studiestödsärenden. Till denna del motsvarar förfarandet nuvarande praxis inom den lagstiftning som folkpensionsanstalten verkställer. Bestämmelser om att detta skall ske utan ersättning finns bl.a. i 16 § barnbidragslagen, 20 § lagen om hemvård av barn, 66 § sjukförsäkringslagen, 29 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa, 9 § lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten, 34 § lagen om rehabiliteringspenning, 70 § folkpensionsförordningen, 14 § lagen om moderskapsunderstöd, 25 § lagen om bostadsbidrag, samt 22 § militärunderstödslagen. Stadgandet om att uppgifterna ges utan ersättning är nödvändigt också för att folkpensionsanstalten skall ha rätt att vid behandlingen av studiestödsärenden också använda uppgifter som den fått för avgörande av något annat ärende. Uppgifter som erhållits på detta sätt begärs inte i praktiken en gång till även om rätten till detta nämns i lagen.

Undervisningsministeriet skall ha rätt att av folkpensionsanstalten få de uppgifter den behöver för skötseln av planerings- och utvecklingsuppgifterna i samband med studiestödet.

43 §. *Tystnadsplikt.* Det föreslås att i lagen intas ett stadgande om tystnadsplikt. Det är nödvändigt också av den anledningen att man vid behandling av ett studiestödsärende skall kunna använda de uppgifter som redan finns i folkpensionsanstaltens register.

Enligt 2 mom. kan en person dömas till böter för brott mot tystnadsplikten, om strängare straff för gärningen inte stadgas annanstans. Brott mot tystnadsplikten är ett målsägandebrott.

44 §. *Utmättnings- och överföringsförbud.* Det föreslås att det stadgas om utmättningsförbud i lagen. Stadgandet motsvarar det utmättningsförbud som gäller för andra förmåner som tryggar utkomsten. Studiepenning och vuxenstudiepenning räknas dock som mottagarens förvärvsinkomst när det skyddade beloppet och

den sökandes utmätningsbara inkomster räknas ut.

Enligt 2 mom. är ett avtal som avser överföring av studiestödet på någon annan ogiltigt.

45 §. *Delegationen för studiestödsärenden.* Det föreslås att det i anslutning till undervisningsministeriet skall finnas en av statsrådet tillsatt delegation för studiestödsärenden, som har till uppgift att bistå undervisningsministeriet då det gäller att göra framställningar och avge utlåtanden om utvecklingen och verkställandet av studiestödet.

Delegationen har också till uppgift att följa studiestödets utveckling. Närmare stadganden om delegationen utfärdas genom förordning. Delegationen tillsätts för tre år i sänder. Delegationen har en ordförande och ett behövligt antal medlemmar. En personlig suppleant skall utnämnas för varje medlem. Medlemmarna i delegationen skall företräda åtminstone undervisningsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, folkpensionsanstalten, läroanstalterna, penninginrättningarna samt studentorganisationerna.

46 §. *Finansiering.* Studiestödet skall fortsättningsvis helt finansieras med statens medel. För att folkpensionsanstalten skall kunna betala studiestödet i tid, skall de medel som behövs för utbetalningen finnas till folkpensionsanstaltens förfogande senast en bankdag före den dag då studiestödet utbetalas. För detta ändamål skall folkpensionsanstalten fem vardagar före betalningsdagen för studiestödet meddela staten en uppskattning av de stöd som skall betalas den följande månaden. Studiestödsförmåner som betalas månatligen är studiepenning, vuxenstudiepenning och bostadstillägg. Borgensansvar och räntegottgörelser som betalas enligt den nuvarande lagen om studiestöd betalas mer sällan. De har ingen fast betalningsdag och beloppet av dem kan inte uppskattas lika exakt som de förmåner som betalas månatligen. Också för dem skall folkpensionsanstalten ge en uppskattning av de förmåner som skall betalas under den följande månaden. En uppskattning av räntegottgörelserna skall ges två gånger per år. Den uppskattning av stöden som folkpensionsanstalten meddelat skall på basis av meddelandet betalas till folkpensionsanstalten i förskott senast en bankdag före den dag då studiepenningarna, vuxenstudiepenningarna och bostadstilläggen betalas.

I samband med meddelandet för den månad

som följer efter betalningsmånaden skall folkpensionsanstalten meddela staten det totala beloppet av det stöd som betalats föregående månad samt beloppet av de förmåner som återkrävt under månaden. Skillnaden mellan det totala beloppet av utbetalda studiestöd samt förskottet för samma månad och återkrävda förmåner beaktas när förskottet för den följande månaden fastställs. Folkpensionsanstalten skall varje månad separat redovisa amorteringarna på de studielånefordringar som den har betalat i egenskap av borgensman. Också beloppen av betalningsbefrielserna skall meddelas särskilt.

47 §. *Omkostnader.* Enligt paragrafen skall de omkostnader som verkställigheten av denna lag förorsakar folkpensionsanstalten räknas som omkostnader för folkpensionsanstalten. Detta är ändamålsenligt eftersom folkpensionsanstalten svarar för allt verkställighetsarbete som lagen förutsätter. Förfarandet är också administrativt enkelt. På motsvarande sätt räknas de omkostnader som verkställigheten förorsakar läroanstalterna som deras omkostnader. Kostnadsansvaret i fråga om ärenden som överförs på en läroanstalt på grundval av ett avtal definieras i avtalet.

48 §. *Höjning av förmån.* Enligt gällande lagstiftning kan en högskolestuderandes studiestödsförmån i statsbudgeten fastställas högre än vad som stadgats i lagen. Om storleken på studiestödsförmånerna för andra studerande och de inkomster och den förmögenhet som inverkar på förmånerna stadgas årligen genom statsrådsbeslut. Det nuvarande systemet har visat sig vara osmidigt jämfört med andra förmåner som tryggar utkomsten, för vilka gäller att höjningen i allmänhet är indexbunden. Det föreslås att det skall vara möjligt att genom förordning stadga om storleken på studiestödsförmånerna och justering av de lagstadgade markbeloppen.

49 §. *Måltidsstöd för högskolestuderande.* Utöver verkställandet av studiestödet skall folkpensionsanstalten på det sätt som undervisningsministeriet bestämmer sköta betalningen av måltidsstöd till den som förestår bespisningen.

50 §. *Närmare stadganden.* Det föreslås att i paragrafen intas ett stadgande om bemyndigande att utfärda förordning så, att de närmare stadganden som verkställigheten av lagen eventuellt kräver i framtiden vid behov skall kunna utfärdas genom förordning.

8 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

51 §. *Ikraftträdande.* Lagen föreslås träda i kraft den 1 maj 1994. Lagens 1 § 2 mom. skall dock träda i kraft först när EES-avtalet har trätt i kraft. I fråga om studiestödsförmånerna och beloppet av dem tillämpas lagen på stöd till högskolestuderande fr.o.m. den 1 juni och på stöd till andra studerande fr.o.m. den 1 juli 1994. Den sista utbetalningsmånaden för stöd till högskolestuderande enligt den gamla lagstiftningen är i regel maj. Andra studerande har vanligen beviljats studiestöd med stöd av den tidigare lagen för det läsår som avslutas den 30 juni 1994. Stadgandena om verkställighet skall träda i kraft redan vid ingången av maj för att beslut skall kunna ges så att den första studiepenningssposten betalas under första stödmånaden.

Genom den föreslagna lagen om studiestöd upphävs lagen om studiestöd av år 1972 samt 1992-års lagar om studiestöd för högskolestuderande och om studiestödsförvaltningen. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter skall kunna vidtas innan den träder i kraft.

52 §. *Tillämpning av hänvisningsstadganden som finns på något annat ställe i lag.* Om det i någon annan lag eller i en författning på lägre nivå som givits innan denna lag träder i kraft hänvisas till de stadganden om studiestöd som föreslås bli upphävda, anses hänvisningen i tillämpliga delar gälla stadgandena i denna lag.

53 §. *Övergångsstadgande om statens studiestödscentral.* Statens studiestödscentraler samt studiestödsnämndernas nuvarande verkställighetsuppgifter i fråga om studiestödet överförs med undantag av de uppgifter som nämns i 8 § på folkpensionsanstalten. Också ärenden som är under behandling med stöd av tidigare lagar överförs till folkpensionsanstalten. Studiestödsnämnderna sköter dock ärenden som gäller studieåret 1993—1994 eller tidigare studieår och ärenden som enligt den nuvarande lagen om studiestöd ankommer på nämnderna.

54 §. *Överföring av statens studiestödscentralers egendom.* Statens studiestödscentralers egendom övergår till folkpensionsanstalten utan ersättning när denna lag träder i kraft. Studiestödscentralen har ingen fast egendom.

55 §. *Ansvar för förbindelser.* Folkpensionsanstalten svarar för statens del för alla de borgensförbindelser som statens studiestödscentral har avgivit innan lagen träder i kraft. På folkpensionsanstalten tillämpas i tillämpliga

delar vad som annars stadgas om statens studiestödscentral, dock med beaktande av den ställning folkpensionsanstalten har enligt riksdagsordningen.

56 §. *Övergångsstadgande om studielån.* Stadgandena om statsborgen och räntestöd för studielån i 6—8 §§ den nuvarande lagen om studiestöd skall dock fortfarande tillämpas på studielån som beviljats med stöd av dem.

57 §. *Övergångsstadgande om studiestöd.* På studiestöd som beviljas högskolestuderande för tiden före den 1 juni och på studiestöd som beviljas andra studerande för tiden före den 1 juli 1994 tillämpas tidigare gällande lagstiftning. Om en högskolestuderande tagit studielån före den 1 juli 1992 får han således räntestöd för detta lån enligt tidigare stadganden. Maximibeloppet av statsborgen för ett nytt studielån för en högskolestuderande höjs under studietiden med det räntebelopp för ett studielån enligt den nuvarande lagen om studielån som skall betalas varje studieår. Om den studerande fått studiestöd före den 1 juli 1992 för avläggande av en högskoleexamen kan han få studiestöd för denna examen för en tid som motsvarar högst sju läsår. Den som avlagt en grundexamen vid högskola före den 1 juli 1992 kan få studiestöd för högskolestudier som inleds efter denna tidpunkt för högst 27 månader.

I övergångsstadgandena i 27 § lagen om studiestöd för högskolestuderande har studiestödstiden för en person som avlagt grundexamen före lagens ikraftträdande begränsats till 27 månader då det är fråga om studier som inlemts efter den 1 juli 1992. På studier som inlemts innan lagen har trätt i kraft tillämpas 1 mom. i samma paragraf.

Lagen ger personer som avlagt examen vid olika tidpunkter olika ställning. En person, som till exempel efter fyra års studier har avlagt grundexamen kan erhålla stöd för nya studier endast för 27 månader. En studerande som erhållit stöd enligt den tidigare lagen om studiestöd och som avlägger examen efter den 1 juli 1992 kan få studiestöd enligt lagen om studiestöd för högskolestuderande för 55 månader och högst för 70 månader. Med tanke på enhetligheten föreslås bestämmelserna om rätt till stöd förenhetligas till denna del.

Det föreslås på basis av detta att en studerande som fått studiestöd enligt den nuvarande lagen om studiestöd för minst sju studieår kan få studiestöd för studier som inleds efter den 1 juli 1992 för högst 27 månader.

58 §. *Övergångsstadgande som gäller skötseln av uppgifter enligt den upphävda lagen om studiestöd.* Folkpensionsanstalten skall sköta de uppgifter som den enligt nuvarande lagen om studiestöd tidigare ankommit på statens studiestödscentral. Däremot skall de uppgifter som sköts i högskolornas studiestödsnämnder även i framtiden skötas i högskolorna eller studiestödsnämnderna.

Det föreslås att finansieringen av förmånerna enligt den nuvarande lagen om studiestöd sköts så som stadgas i 46 § denna lag, dock så, att en uppskattning av den räntegottgörelse som skall betalas till bankerna inlämnas särskilt två gånger per år under de månader då de betalas.

Det föreslås att i övergångsstadgandet också intas stadgande om skattemyndigheternas rätt att få information om dem som erhåller ränteunderstöd, eftersom de som erhåller stöd inte är berättigade till skatteavdrag för den ränta som har betalats av statsmedel. Dessutom stadgas om läroanstaltens skyldighet att meddela när studierna avslutas, vilka folkpensionsanstalten vidarebefordrar till bankerna. På basis av dessa uppgifter upphör betalningen av räntestöd och återbetalningen av studielånet tar vid.

59 §. *Övergångsstadgande om ändringssökande.* Ändring i beslut som meddelas efter den 1 maj 1994 med stöd av den gällande lagen om studiestöd och lagen om studiestöd för högskolestuderande söks enligt denna lag. Vidare föreslås att den besvärnämnd för studiestöd som tillsatts 1992 fortsätter sitt arbete och sköter de uppgifter som ankommer på besvärnämnden enligt denna lag.

1.2. Lagen om bostadsbidrag

2 §. Hänvisningen i 1 punkten till en paragraf i den gällande lagen om studiestöd förelås bli ersatt med en hänvisning till motsvarande paragraf i den nya lagen.

15 §. Hänvisningen i 2 punkten till lagen om studiestöd för högskolestuderande föreslås bli slopad, då lagen upphävs. Vad gäller lagen om studiestöd krävs ingen ändring då lagens namn inte ändras.

Ikraftträdelsestadgande. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1994.

Lagen om studiestöd föreslås träda i kraft redan den 1 maj 1994, men det föreslås att

studiestödet i regel fastställs enligt den nya lagen först fr.o.m. den 1 juli 1994.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Avsikten är att en förordning om studiestöd skall utfärdas med stöd av den föreslagna lagen om studiestöd. Den nya lagen och den nya förordningen om studiestöd skall utgöra ett enhetligt regelsystem som innehåller såväl materiella stadganden om studiestödet som stadganden om det förfarande som skall iakttas vid verkställandet.

Grunderna för bestämmandet av studiestödet fastställs för närvarande genom statsrådets och undervisningsministeriets beslut. Eftersom de gäller medborgarnas rättigheter har det ansetts motiverat att inta dem i lagen. När de föreslagna ändringarna verkställs upphävs statsrådets och undervisningsministeriets nuvarande beslut om studiestöd. Motsvarande stadganden skall i huvudsak utfärdas genom förordning. Statsrådet skall alltså besluta om ränteunderstöd på grund av arbetslöshet och maximiräntan på studielån och ersättning för skötsel av lån när det gäller lån enligt den upphävda lagen om studiestöd.

3. Andra omständigheter som inverkar på propositionens innehåll

Avsikten är att samtidigt med propositionen med förslag till lag om ändring av lagen om studiestöd avge en proposition till riksdagen med förslag till lag om arbetsmarknadsstöd. Avsikten är att närma stödet för den som studerar på frivillig bas med stödet för den utbildning som ordnas på arbetsmarknadspolitiska grunder. I propositionen till lagen om studiestöd finns hänvisningar till denna lag. Om riksdagen inte godkänner propositionen med förslag till lag om arbetsmarknadsstöd, bör propositionen med förslag till ändring av lagstiftningen om studiestöd utgående från detta detta justeras på motsvarande sätt.

Enligt en proposition som skall avges till riksdagen skall namnet på utbildningsstyrelsen ändras räknat från mars år 1994 till utbildningsverket i Finland. Om riksdagen godkänner nämnda lagförslag bör hänvisningen i 41 § till utbildningsstyrelsen på motsvarande sätt ändras så, att den nya termen används.

4. Lagstiftningsordning

Den föreslagna reformen gör det möjligt att höja studiepenningen för många grupper av studerande till mer än det dubbla. Slopandet av studiepenningens försörjartillägg i fråga om andra än högskolestuderande medför att studiepenningen för studerande med tre eller flera barn sänks med 390 mark i månaden. Riksdagen har för högskolestuderandenas del godkänt en motsvarande ändring i stödets struktur när den fattade beslut om de ändringar i studiestödet som trädde i kraft år 1992.

Ändringen gäller omkring 1 000 av de totalt 200 000 som studerar i andra läroanstalter än högskolor.

Det direkta stödet till familjerna förbättras dock eftersom barnbidragen i familjer med tre barn vid ingången av år 1994 stiger med 830 mark i månaden och i familjer med flera barn ännu mer. Förmånerna förbättras således bedömt utgående från basutkomstskyddet. Med stöd av det ovan anförda anser regeringen att reformen inte försämrar de lagstadgade bas-skyddet och att reformen med beaktande av stadgandena i 66 §§ 7 mom. riksdagsordningen inte kan lämnas vilande. Eftersom frågan lämnar rum för tolkning finner regeringen det dock önskvärt att ett utlåtande i ärendet begärs av grundlagsutskottet.

5. Ikraftträdande

Lagen om studiestöd föreslås träda i kraft den 1 maj 1994. Lagen skall dock tillämpas på studiestöd som beviljas högskolestuderande för tiden efter den 1 juni och andra studerande för

tiden efter den 1 juli 1994. Åtgärder som verkställigheten förutsätter skall kunna vidtas innan lagen träder i kraft.

Efter det att lagen om studiestöd har trätt i kraft skall folkpensionsanstalten utöva den befogenhet som har tillhört studiestödscentralen och studiestödsnämnderna, om inte annat följer av avtal mellan folkpensionsanstalten och en högskola eller någon annan läroanstalt. Folkpensionsanstalten skall för statens del svara för de förbindelser som statens studiestödscentral har avgivit.

Tidigare studiestödsstadganden skall fortfarande tillämpas på studiestöd som beviljats med stöd av dem. En studerande får alltså räntestöd enligt tidigare stadganden för ett studielån enligt den gällande lagen om studiestöd. Maximibeloppet av statsborgen för ett nytt studielån för en studerande höjs med det räntebelopp som under studietiden skall betalas varje studieår på ett studielån enligt den gällande lagen om studiestöd. Om en studerande har fått studiestöd för en högskoleexamen före den 1 juli 1992 kan han få studiestöd för denna examen för högst sju studieår. Den som före den 1 juli 1992 har avlagt en grundexamen vid högskola, eller under en längre tid bedrivit har högskolestudier kan få studiestöd för högskolestudier som inleds efter denna tidpunkt för högst 27 månader.

Ändring i ett studiestödsbeslut som meddelas före den 1 maj 1994 söks enligt tidigare stadganden.

Lagen om ändring av lagen om bostadsbidrag föreslås träda i kraft den 1 juli 1994.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag om studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Tillämpningsområde

Finska medborgare som i Finland bedriver heltidsstudier under minst två månader i en följd efter fullgjord läroplikt beviljas studiestöd enligt denna lag.

Vad som i denna lag stadgas om finska medborgare tillämpas på en medborgare i ett land som är avtalsslutande part i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om han på basis av avtalet är berättigad till studiestöd.

Andra än finska medborgare beviljas studiestöd om de bott i Finland i annat än studiesyfte i minst två år och boendet i Finland kan anses varaktigt. Genom förordning kan en kortare tid av boende i Finland stadgas som förutsättning för att få studiestöd.

Studiestöd beviljas en finsk medborgare som bedriver studier utomlands, om han har haft sin hemkommun i Finland i minst två år innan studierna inleds och om hans vistelse utomlands kan anses tillfällig.

2 §

Studiestödsförmåner

På de villkor som stadgas i denna lag beviljas studiestöd i form av

- 1) studiepenning eller vuxenstudiepenning,
- 2) bostadstillägg samt
- 3) statsborgen för studielån.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *läsåår* den tid som börjar den 1 augusti och slutar den 31 juli följande år,
- 2) *termin* hösttermin och vårtermin, varvid

höstterminen börjar den 1 augusti och slutar den 31 december och vårterminen börjar den 1 januari och slutar den 31 juli,

3) *stödmånad* en månad under vilken studeranden får studiepenning eller vuxenstudiepenning,

4) *högskola* de högskolor som nämns i lagen om utveckling av högskoleväsendet (1052/86), samt bildkonstakademin, samt

5) *andra läroanstalter* gymnasier, yrkesläroanstalter, yrkespedagogiska lärarhögskolor, folkhögskolor, medborgarinstitut och sommaruniversitet samt andra motsvarande läroanstalter under offentlig tillsyn.

4 §

Studier som berättigar till studiestöd

I en högskola kan studiestöd fås för avläggande av examen eller vetenskaplig påbyggnadsexamen eller för fullgörande av ett särskilt yrkesutbildande fortbildningsprogram. Den som avlagt högskoleexamen kan få studiestöd för fullgörande av en enskild studiehelhet, om tilläggsstudierna ger yrkesbehörighet eller tjänstebehörighet.

I gymnasiet kan studiestöd fås för slutförande av gymnasiets lärokurs. Studerande vid andra läroanstalter kan få studiestöd för utbildning som leder till examen, för en kurs som ger yrkesbehörighet eller en kurs som ökar yrkesbehörigheten. Den som studerar vid en folkhögskola eller någon annan läroanstalt med uppgift att ge allmänbildande utbildning kan beviljas studiestöd också för andra heltidsstudier. Vid medborgarinstitut eller sommaruniversitet kan studiestöd endast fås för kompletterande yrkesstudier som sker på heltid.

Studiestöd beviljas för studier utomlands, om studierna motsvarar ovannämnda studier i Finland eller ingår i en examen som avläggs i Finland.

5 §

Allmänna villkor för beviljande av studiestöd

De allmänna villkoren för att studiestöd

skall beviljas är att den studerande har antagits till en läroanstalt, att han bedriver studierna som huvudsyssla, har framgång i studierna samt är i behov av ekonomiskt stöd. Närmare stadganden om när den studerande anses bedriva studier på heltid och när framgången i studierna är tillräcklig kan utfärdas genom förordning.

När behovet av ekonomiskt stöd prövas beaktas den sökandes egna samt hans föräldrars inkomster så som stadgas i denna lag.

6 §

Begränsningar i fråga om studiestödet

Studiestöd beviljas inte den som

1) får ålderspension, förtida ålderspension eller individuell förtidspension enligt de lagar, pensionsreglementen eller pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/61) eller motsvarande pension enligt folkpensionslagen (347/56),

2) får pension som betalas på grund av full arbetsoförmåga eller invaliditetspension enligt folkpensionslagen,

3) får arbetslöshetspension enligt de lagar, pensionsreglementen eller pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller motsvarande pension enligt folkpensionslagen eller pension enligt lagen om förtidspension för frontveteraner (13/82),

4) får generationsväxlingspension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) eller lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/90) eller avträdelseersättning enligt lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare (1330/92),

5) för samma utbildning får rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller enligt arbetspensionslagarna eller full ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/91) eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/91) eller med stöd av stadgandena om rehabilitering enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/90),

6) är berättigad till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84),

7) är berättigad till arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd (/),

8) får tilläggsdel enligt lagen om stöd för hemvård av barn (797/92),

9) deltar i utbildning enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90),

10) fullgör beväringstjänst eller civiltjänst,

11) avtjänar fängelsestraff och studerar i straffanstalten, eller

12) från en främmande stat får studiestöd som beviljas den som bor stadigvarande i landet.

7 §

Tidsbegränsningar

Studiestöd beviljas för den tid då den studerande bedriver heltidsstudier. Stöd beviljas dock inte för en kortare period än två månader i en följd.

Studiestöd för högskolestudier kan fås för högst 70 månader. För avläggande av en högre högskoleexamen kan studiestöd dock fås för högst 55 månader. Undervisningsministeriet fastställer den maximitid som berättigar till studiestöd för utbildning som är kortare än för avläggande av högre högskoleexamen. Genom förordning stadgas om maximitiden för det studiestöd som beviljas för högskoleexamen som avläggs utomlands.

För studier i andra läroanstalter kan studiestöd fås för högst den normala utbildningstiden så som närmare stadgas genom förordning. Av särskilda skäl kan stöd fås för högst ett studieår längre än den normala utbildningstiden. Om antalet stödmånader per läsår stadgas närmare genom förordning.

Vuxenstudiepenning kan fås för högst två läsår, för studier för avläggande av licentiat- eller doktorsexamen dock för högst 12 månader. Om studierna omfattar fler än två läsår kan vuxenstudiepenning beviljas för sammanlagt fyra terminer.

8 §

Verkställighet

Den allmänna ledningen, styrningen och utvecklingen av studiestödsverksamheten ankommer på undervisningsministeriet.

Uppgifterna enligt denna lag sköts av folkpensionsanstalten i samarbete med läroanstalterna. Folkpensionsanstalten avgör ärenden som gäller studiestöd och meddelar beslut om studiestöd.

Läroanstalterna har till uppgift att ta emot

ansökningar om studiestöd av dem som studerar vid läroanstalten, på ansökningarna anteckna de uppgifter som behövs för att ärendet skall kunna avgöras och skicka ansökningarna till folkpensionsanstalten samt för sin del övervaka att det finns förutsättningar för att få studiestöd och meddela folkpensionsanstalten om det finns skäl att avbryta eller indra studiestödet.

9 §

Studiestödsnämnderna

Vid en högskola finns en studiestödsnämnd. Flera högskolor kan ha en gemensam studiestödsnämnd, om så stadgas genom förordning. Om studiestödsnämnderna stadgas närmare genom förordning. Studiestödsnämnderna har till uppgift att

1) för varje examen fastställa de allmänna grunderna för bedömning av om studierna kan anses som heltidsstudier och av framgången i studierna vid läroanstalten i fråga, samt

2) i fråga om en enskild studerande antingen på eget initiativ eller på begäran av folkpensionsanstalten eller den studerande till folkpensionsanstalten avge utlåtande om huruvida han uppfyller de villkor som avses i 1 punkten.

Studiestödsnämndens utlåtande är bindande för folkpensionsanstalten.

Folkpensionsanstalten kan på det sätt som stadgas genom förordning komma överens med en läroanstalt om att uppgifterna enligt denna lag skall skötas av högskolans studiestödsnämnd eller läroanstalten.

2 kap.

Studiestödsförmåner

10 §

Beviljande av studiepenning

Studiepenning beviljas studerande som enligt kap. 1 kan beviljas studiestöd enligt denna lag.

Studiepenning beviljas dock inte studerande som får barnbidrag enligt barnbidragslagen (796/92).

11 §

Studiepenningens belopp

Om inte annat följer av 17—22 §§ är studiepenningen

1) för en studerande som bor hos sina föräldrar och är yngre än 20 år 350 mark per månad i högskolor och 250 mark per månad i andra läroanstalter,

2) för en studerande som bor någon annanstans än hos sina föräldrar och är yngre än 20 år samt för en studerande som bor hos sina föräldrar och har fyllt 20 år 750 mark per månad i högskolor och 500 mark per månad i andra läroanstalter, samt

3) för en studerande som bor någon annanstans än hos sina föräldrar och har fyllt 20 år eller är gift eller underhållsskyldig 1 570 mark per månad i högskolor och 1 300 mark per månad i andra läroanstalter.

Genom förordning kan stadgas att studiepenningens belopp också i andra läroanstalter är detsamma som i högskolorna, om inga studiesociala förmåner är förbundna med studierna.

För de studerande som nämns i 1 mom. 1 eller 2 punkten beviljas studiepenning till högst det dubbla beloppet, om föräldrarnas sammanlagda nettoförvärvs- och nettokapitalinkomster enligt 30 § inkomstskattelagen är högst 82 000 mark per år. Höjningen minskas med 10 procent för varje helt belopp av 8 200 mark som överskrider inkomstgränsen. Om den sammanlagda inkomsten överstiger 155 000 mark per år betalas ingen höjning. Från inkomsten avdras på den studerandes begäran 20 000 mark för varje studerande syskon som inte har rätt till barnbidrag eller till studiepenning enligt 1 mom. 3 punkten eller till vuxenstudiepenning.

Rätten till högre studiepenning enligt 1 mom. 2 och 3 punkten på basis av ålder inträder vid ingången av den kalenermånad då mottagaren fyller 20 år.

12 §

Beviljande av vuxenstudiepenning

Vuxenstudiepenning beviljas

1) en studerande i åldern 25 — 29 år, om han inte under en åttaårsperiod omedelbart innan studierna inleds har varit över fyra månader i utbildning som kan anses vara heltidsutbildning för vilken studiestöd kan beviljas, samt

2) en studerande i åldern 30 — 54 år, om han saknar grundläggande yrkesutbildning eller om han inte under en femårsperiod omedelbart innan studierna inleds har varit över fyra

månader i utbildning som kan anses vara heltidsutbildning för vilken studiestöd kan beviljas.

Den som har avlagt högre högskoleexamen beviljas inte vuxenstudiepenning för avläggandet av en andra högre högskoleexamen.

Det åldersvillkor som nämns i 1 mom. 1 och 2 punkten skall vara uppfyllt innan det första läsåret inleds. Om studierna inleds på vårterminen, skall åldersvillkoret för de studerande som nämns i 2 punkten ha uppfyllts före terminens början.

Närmare stadganden om rätten till vuxenstudiepenning kan utfärdas genom förordning.

13 §

Vuxenstudiepenningens belopp

Vuxenstudiepenningen är 25 procent av nivån på den studerandes fasta skattepliktiga förvärsinkomster eller motsvarande inkomster per månad före studierna, dock minst 1 570 mark och högst 2 800 mark i månaden.

Om den sökandes skattepliktiga förvärsinkomster per månad har varierat märkbart under den halvårsperiod som föregår studierna, beaktas förvärsinkomsterna i enlighet med den genomsnittliga inkomstnivån per månad under de sex senaste månaderna.

Om den sökandes förvärsinkomster under tiden omedelbart före studierna har varit lägre än vanligt på grund av sjukdom, arbetslöshet eller av andra motsvarande särskilda skäl, beaktas förvärsinkomsterna enligt den situation som rådde före sänkningen, om ändringen i inkomstnivån har skett högst ett år före studiernas början.

Inkomster från företags- eller yrkesverksamhet beaktas enligt senast verkställda beskattning.

14 §

Bostadstillägg

Rätt till bostadstillägg har en studerande utan familj som bor ensam i en hyres- eller bostadsrättsbostad eller som enligt ett särskilt hyresavtal bor i en studiebostad som en kommun, en stiftelse eller ett allmännyttigt samfund svarar för samt en studerande som har familj eller lever stadigvarande i äktenskapsliknande förhållande och som på grund av studierna bor på hyra på annan ort än maken eller den övriga familjen. Närmare stadganden om rätt-

en till bostadstillägg och om bostadstillägg för den som studerar utomlands ges genom förordning.

Bostadstillägget är 75 procent av månadshyran eller vederlaget. Bostadstillägg betalas inte, om boendekostnaderna understiger 200 mark i månaden. Bostadstillägg betalas inte heller till studerande med rätt till friplats på elevhem, om inte något annat stadgas genom förordning. Bostadstillägget för studerande som studerar på avgiftsbelagda linjer vid en folkhögskola eller ett idrottsinstitut är dock 200 mark i månaden, om studeranden bor i läroanstaltens elevhem. När bostadstillägg beviljas beaktas inte boendekostnader till den del de överstiger 1 275 mark.

15 §

Statsborgen för studielån

Statsborgen för studielån beviljas studerande som får studiepenning eller vuxenstudiepenning enligt denna lag. Om rätten att lyfta lån som beviljas på grundval av statsborgen stadgas genom förordning.

En studerande som är berättigad till barnbidrag och inte bor med föräldrarna och studerar vid en annan läroanstalt än ett gymnasium kan få statsborgen för studielån, om han på basis av föräldrarnas inkomster är berättigad till studiepenning.

Statsborgen beviljas inte den som avtjänar frihetsstraff. Statsborgen beviljas inte heller den vars studielån indrivs av folkpensionsanstalten på grundval av borgensansvar, om inte folkpensionsanstalten av särskilda skäl beslutar annorlunda.

16 §

Statsborgens storlek

Beloppet av statsborgen för studielån är 1 200 mark per stödmånad för den som fyllt 18 år, för den som får vuxenstudiepenning dock 1 700 mark. Om den sökande är yngre än 18 år beviljas 800 mark i borgen. Rätten till högre statsborgen börjar vid ingången av den månad då den studerande fyller 18 år.

Om beloppet av statsborgen för den som studerar utomlands stadgas genom förordning.

Under de terminer då studeranden får studiestöd höjs beloppet av statsborgen med det tillägg på studielånet som kreditinstitutet bevil-

jar honom för betalning av den ränta på studielånet som förfaller till betalning under läsåret.

utbildnings- och avgångsbidragsfonden (537/90) eller statstjänstemannalagen (755/86) eller med stöd av någon annan lag.

3 kap.

Ekonomisk behovsprövning

17 §

Inkomsternas inverkan på studiestödet

Om en studerandes skattepliktiga inkomster eller ett stipendium som är avsett att trygga utkomsten i genomsnitt överstiger 1 700 mark i månaden under terminens stödmånader, minskas studiestödet med 10 procent för varje helt belopp av 200 mark som överskrider inkomstgränsen. Från bostadstillägget avdras 10 procent för varje helt belopp av 300 mark som överstiger 2 400 mark. En studerande är dock inte berättigad till studiestöd under en månad för vilken hans skattepliktiga inkomster överstiger 7 000 mark. När en högskolestuderande samtidigt ansöker om studiestöd för juni eller juli och det följande läsåret beaktas inkomsterna under sommarens stödmånader när den genomsnittliga inkomsten för höstterminen räknas ut.

För heltidsstuderande som ansöker om studiestöd betraktas stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård av barn på begäran inte såsom inkomst enligt 1 mom. till den del stödet för hemvård täcker ersättningar som betalas för dagvård.

18 §

Inkomsternas inverkan på vuxenstudiepenningen

Vuxenstudiepenning beviljas inte, om den studerande får lön, dellön, pension eller motsvarande inkomst i anknytning till sitt arbets- eller tjänsteförhållande eller sin yrkesverksamhet.

En studerande har rätt till vuxenstudiepenning om hans andra skattepliktiga inkomster eller ett stipendium som är avsett att trygga utkomsten uppgår till i genomsnitt högst 2 000 mark i månaden under terminens stödmånader. Som inkomst betraktas dock inte yrkesutbildningsbidrag och vuxenutbildningstillägg till avgångsbidrag som betalas med stöd av lagen om

19 §

Beaktande av föräldrarnas inkomster

Föräldrarnas inkomster beaktas inte när studiestöd beviljas högskolestuderande och dem som har rätt till vuxenstudiepenning.

Föräldrarnas inkomster då det gäller andra studerande än högskolestuderande beaktas när studiepenning beviljas, om den studerande inte har fyllt 20 år, samt när bostadstillägg beviljas om den studerande inte har fyllt 18 år. Inkomsterna beaktas till utgången av den kalendermånad som föregår den månad under vilken åldersgränsen uppnås. Föräldrarnas inkomster beaktas dock inte, om den studerande är gift eller underhållsskyldig.

En studerande har rätt till studiepenning och bostadstillägg till fullt belopp om föräldrarnas sammanlagda nettoförvärvs- och nettokapitalinkomster enligt 30 § inkomstskattelagen är högst 162 000 mark per år. Från inkomsten avdras på den studerandes begäran 20 000 mark för varje studerande syskon som inte har rätt till barnbidrag eller till studiepenning enligt 11 § 1 mom. 3 punkten eller till vuxenstudiepenning. Studiepenningen och bostadstillägget minskas med fem procent för varje helt belopp av 4 000 mark som överskrider inkomstgränsen.

20 §

Beaktande av vissa förmåner

Om en studerande från läroanstalten eller på grund av studierna eller arbete som utförs i samband med dem får lön, dagpenning eller ett stipendium avsett för att trygga utkomsten eller annat ekonomiskt stöd som motsvarar studiepenning, kan studiepenningen sänkas så som folkpensionsanstalten bestämmer.

21 §

Minsta belopp som beviljas. Avrundning

Studiepenning och bostadstillägg beviljas inte, om det sammanlagda beloppet av en månadspost understiger 50 mark.

Om avrundning av månadsbeloppet av studiepenningen och bostadstillägget stadgas genom förordning.

22 §

Skattepliktiga inkomster

Med en studerandes skattepliktiga inkomst avses vid tillämpningen av denna lag vad som i inkomstskattelagen (1535/92) stadgas om skattepliktig kapitalinkomst och förvärvsinkomst, dock inte sidoarv.

De i 11 och 19 §§ nämnda beskattningsbara inkomsterna för den sökandes föräldrar beaktas enligt senast verkställda statsbeskattning. Om föräldrarnas ekonomiska situation väsentligt förändrats efter det att beskattningen fastställts, kan förändringarna beaktas när stöd beviljas. Om vad som avses med väsentlig förändring stadgas genom förordning.

Vad som i denna lag avses med föräldrar och syskon stadgas närmare genom förordning.

Kap. 4

Ansökan, betalning och återkrav

23 §

Ansökan om och beviljande av studiestöd

Studiestöd söks hos folkpensionsanstalten om inte ett avtal enligt 9 § har ingåtts mellan folkpensionsanstalten och en läroanstalt. Ansökan kan lämnas till folkpensionsanstaltens lokalbyrå eller till läroanstalten för vidarebefordran till folkpensionsanstalten. Den som studerar utomlands skall dock sända ansökan till folkpensionsanstalten. Närmare bestämmelser om ansökningsförfarandet kan ges genom förordning.

Studiestöd beviljas tidigast från ingången av den månad då ansökan har inlämnats.

24 §

Betalning

Studiepenning, vuxenstudiepenning och bostadstillägg betalas månatligen in på det konto som den studerande uppgivit i en penninginrättning i Finland. Om betalningsdagen stadgas genom förordning. En enskild stödpost kan dock betalas på något annat sätt, om inbetalning på konto inte är möjlig eller om den

sökande eller stödmottagaren anför särskilda skäl som folkpensionsanstalten godtar.

25 §

Justering och inställelse av studiestöd

Studiestödet justeras eller indras om det i den studerandes förhållanden skett en sådan förändring som inverkar på rätten att få studiestöd eller på stödbeloppet. Om justering av studiestödet stadgas närmare genom förordning.

Om det finns grundad anledning att anta att studiestödet skall indras eller beloppet minskas, kan betalningen av studiestödet avbrytas tills ärendet har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut. Betalningen av studiestödet kan avbrytas också på den studerandes begäran.

26 §

Grund för att förvägra studiestöd

Studiestöd kan förvägras helt eller delvis, om någon avsiktligt har lämnat felaktiga eller vilseledande uppgifter eller genom att ge felaktiga uppgifter eller genom att hemlighålla de verkliga förhållandena har orsakat att studiestöd har betalats utan grund.

27 §

Återkrav

Om studiepenning, vuxenstudiepenning eller bostadstillägg har betalats utan grund eller till ett för stort belopp, skall den förmån som betalats utan grund återkrävas. En förmån kan dock inte återkrävas, om den betalats tidigare än fem år innan orsaken till att utbetalningen skedde utan grund kom till folkpensionsanstaltens kännedom.

Återkrav kan frångås helt eller delvis, om detta anses skäligt och det att stödet betalades utan grund inte berodde på förmånstagarens eller hans företrädarens svikliga förfarande eller om det grundlöst betalda beloppet är litet.

Belopp som skall återkrävas kan kvittas mot studiestödsposter som senare skall betalas till mottagaren.

Ett lagakraftvunnet beslut om återkrav får verkställas såsom en dom som har vunnit laga kraft.

28 §

Indrivning av studiestöd i vissa fall

Om en studerande har fått studiepenning,

vuxenstudiepenning eller bostadstillägg för samma tid för vilken han retroaktivt beviljas i 6 § avsedd pension, rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall, arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd, utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller tilläggsdel till stöd för hemvård av barn, får folkpensionsansalten uppbära beloppet av det studiestöd som för denna tid betalats utan grund av den förmån som betalas retroaktivt.

Folkpensionsanstalten skall senast två veckor före betalningen meddela utbetalaren av den förmån som avses i 6 § att förmånen enligt 1 mom. skall betalas till folkpensionsanstalten.

5 kap.

Ändringssökande

29 §

Ändringssökande

Den som är missnöjd med folkpensionsanstaltens beslut om studiestöd kan söka ändring i det hos besvärsnämnden för studiestöd och den som är missnöjd med besvärsnämndens beslut hos försäkringsdomstolen inom 30 dagar från det sökande har fått del av beslutet. Ändring i ett beslut av försäkringsdomstolen får inte sökas genom besvär.

Om inlämnandet av besvärsskriften stadgas genom förordning.

Den sökande anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter den då beslutet postades under den adress som han uppgivit, om inte något annat visas.

Folkpensionsanstaltens beslut skall trots ändringssökande följas till dess ärendet har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft.

30 §

Självrättelse

Folkpensionsanstalten skall behandla besvär som gäller beslut som den fattat som rättelseärenden. Om folkpensionsanstalten till alla delar godkänner de yrkande som framställts i de besvär som inlämnats till den, skall den meddela ett rättelsebeslut. Ändring i beslutet får sökas så som stadgas i 29 §.

Om folkpensionsanstalten inte kan rätta det

beslut som besvären gäller på det sätt som nämns i 1 mom., skall den inom 30 dagar efter besvärstidens utgång sända besvärsskriften och sitt utlåtande till besvärsnämnden för studiestöd för behandling. Om folkpensionsanstalten till en del godkänner de krav som anförts i besvären, kan den dock till dessa delar genast bevilja den förmån som yrkas. Om besvärärendet redan är under behandling i en besvärinstans, skall denna omedelbart underrättas om rättelseärendet.

Avvikelse kan göras från den tid som avses i 2 mom., om inhämtandet av den tilläggsutredning som behövs med anledning av besvären kräver det. Den sökande skall då omedelbart informeras om att tilläggsutredning inhämtas. Besvärsskriften skall dock alltid lämnas in till behörig besvärinstans senast inom 60 dagar efter besvärstidens utgång.

31 §

Rättelse av ett beslut som vunnit laga kraft

Om ett lagakraftvunnet beslut som folkpensionsanstalten har meddelat med stöd av denna lag grundar sig på en felaktig eller bristfällig utredning eller om beslutet är uppenbart lagstridigt, skall folkpensionsanstalten rätta beslutet.

Om ett lagakraftvunnet beslut som besvärsnämnden för studiestöd eller försäkringsdomstolen har fattat med stöd av denna lag är felaktigt på det sätt som avses i 1 mom., kan försäkringsdomstolen på ansökan av parten eller på framställning av folkpensionsanstalten och sedan parten blivit hörd undanröja det lagakraftvunna beslutet och ta ärendet till ny behandling eller bestämma att ärendet skall behandlas på nytt.

32 §

Besvärsnämnden för studiestöd

Besvärsnämnden för studiestöd har en ordförande, viceordförande samt fyra andra medlemmar. Var och en av dem har en personlig suppleant. Medlemmarna i nämnden handlar under domaransvar.

Statsrådet utser ordföranden, viceordföranden och de övriga medlemmarna i nämnden samt deras suppleanter för tre år i sänder. Om deras rätt att kvarstå i uppdraget gäller i övrigt vad som stadgas om innehavare av domartjänster. Ordföranden och viceordföranden skall ha

avlagt juris kandidatexamen. Av de övriga medlemmarna skall två ha god kännedom om högskolestudier och två god kännedom om allmänbildande studier eller yrkesinriktade studier efter grundskolan.

Besvärnämnden för studiestöd kan vara indelad i sektioner. Närmare stadganden om nämnden utfärdas genom förordning.

33 §

Försäkringsdomstolens sammansättning i studiestödsärenden

För behandling av studiestödsärenden har försäkringsdomstolen som lekmanaledamöter enligt lagen om försäkringsdomstolen två ledamöter som är väl förtrogna med högskolestudier och två som är väl förtrogna med andra studier som understöds med stöd av denna lag. När studiestödsärenden behandlas i försäkringsdomstolen skall minst en ledamot som är förtrogen med högskolestudier och en som är förtrogen med andra studier vara närvarande.

Statsrådet utser de ledamöter som är sakkunniga i fråga om studiestöd samt deras suppleanter för tre år i sänder.

Kap. 6

Statsborgen

34 §

Statsborgens giltighet

En statsborgen gäller i högst 30 år från det att den första låneposten lyftes. Ett villkor för att statsborgen skall vara i kraft är att kreditinstitutet halvårsvis under de terminer som berättigar till studiestöd till studielånet lägger de räntor som förfaller till betalning under studieåret.

35 §

Innehållet i statsborgen

Statsborgen ställs som propriëborgen för hela det nominella beloppet av ett studielån som ett kreditinstitut som står under offentlig tillsyn har beviljat, för räntan på studielånet, dröjsmålsräntan samt de godtagbara kostnaderna för uppsägning av lånet.

36 §

Preskription av borgen

På statsborgen för studielån tillämpas inte

vad som stadgas om preskription av borgen i förordningen om preskription i fordringsmål och om offentlig stämning på borgenärer. Stadgandet i 4 § förordningen angående närmare bestämmande av löftesmans ansvarsskyldighet tillämpas inte heller på amorteringar på lån som avses i denna lag.

37 §

Yrkande på återbetalning av lån

Om en låntagare har försummat att betala ränta eller amortering och minst tre månader har förflutit sedan förfallodagen, har kreditinstitutet rätt att yrka att lånet genast betalas tillbaka i sin helhet. Försummelsen skall dock meddelas folkpensionsanstalten minst en månad tidigare.

Har låntagare avlidit, kan kreditinstitutet framställa ett betalningsyrkande hos folkpensionsanstalten. Studielånet anses då vara förfallet till betalning i sin helhet. Kreditinstitutet kan framställa ett betalningsyrkande också då domstolen har fastställt ett betalningsprogram som avses i lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/93) eller folkpensionsansalten har ingått ett frivilligt betalningsavtal om skuldsanering.

38 §

Återkrav av borgensfordran

En borgensfordran som grundar sig på statsborgen för ett studielån får utan dom eller beslut sökas ut hos låntagaren enligt vad som stadgas i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/61). Vad som i nämnda lag stadgas om preskription av fordringar gäller dock inte den regressrätt som staten har enligt detta moment.

Vid återkrav kan folkpensionsanstalten bevilja betalningstid eller tillgripa andra betalningsarrangemang, om det med hänsyn till låntagarens betalningsförmåga finns grundad anledning till detta eller om det därigenom kan säkerställas att de obetalda posterna flyter in.

39 §

Beviljande av betalningsbefrielse

Folkpensionsanstalten kan bevilja befrielse från betalning av en borgensfordran som grundar sig på statsborgen för ett studielån samt räntorna på fordran, om låntagaren har avlidit.

Befrielse från betalning kan också beviljas

om låntagaren är varaktigt arbetsoförmögen eller om han har varit arbetsoförmögen sammanlagt minst fem år, och återkrav med hänsyn till hans ekonomiska omständigheter och andra förhållanden kan anses vara oskäligt.

Av särskilda skäl kan partiell betalningsbefrielse beviljas om låntagarens ekonomiska förhållanden har försvagats av långvarig arbetslöshet, sjukdom eller annat motsvarande skäl så att återkrav av hela lånet kan anses vara oskäligt.

40 §

Ränta på borgensfordran

På statens hela borgensfordran skall låntagaren betala högst 16 procents ränta. Närmare stadganden om storleken på den ränta som skall betalas kan ges genom förordning.

Kap. 7

Särskilda stadganden

41 §

Skyldighet att lämna uppgifter

En studerande är skyldig att meddela folkpensionsanstalten de uppgifter som behövs för beviljande av studiestödet. Den studerande är också skyldig att meddela alla förändringar som påverkar studiestödet.

Folkpensionsanstalten har rätt att avgiftsfritt som massutlämnande få de uppgifter som behövs för behandlingen av ärenden som gäller studiestöd som följer:

1) av utbildningsstyrelsen, länsstyrelserna och högskolorna namnen på de personer som antagits vid elevurvalet, personbeteckningarna för dem och uppgifter om läroanstalt och studielinje eller utbildningsprogram för att folkpensionsanstalten skall kunna sända studiestödsansökningar och beslut,

2) av befolkningsregistercentralen adresser och uppgifter om familjeförhållandena för dem som sökt och dem som får studiestöd samt dem som antagits vid elevurvalet, till de delar dessa uppgifter enligt 11, 14 och 19 §§ skall beaktas när stöd beviljas,

3) av skattemyndigheterna uppgifter om de skattepliktiga och beskattningsbara inkomster enligt senast verkställda beskattning jämte

ändringar för dem som sökt och dem som får studiestöd samt dem som antagits vid elevurvalet samt för deras föräldrar, till de delar dessa uppgifter enligt 11, 13 och 17—19 §§ skall beaktas när stöd beviljas eller justeras,

4) av Arbetskraftsmyndigheterna namnen och personbeteckningarna på de personer som hänvisats till Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, för att folkpensionsanstalten skall kunna kontrollera rätten till studiestöd,

5) av försäkringsbranschens rehabiliteringscentral uppgifter om beslut om rehabilitering som meddelats och ersättningar för inkomstbortfall som betalats med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring, lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen, lagen om skada, ådragen i militärtjänst eller lagen om olycksfall i militärtjänst,

6) av pensionsskyddscentralen uppgifter om arbetspensioner som beviljats och betalats samt rehabiliteringslöften som avgivits och rehabiliteringspenningar som betalats för att folkpensionsanstalten skall kunna kontrollera rätten till studiestöd,

7) från studentbostäder som drivs av en kommun, en stiftelse eller ett allmännyttigt samfund såsom närmare stadgas genom förordning namnen, personbeteckningarna, adresserna, hyran och boendetiden för dem som bor i studentbostäderna, för att folkpensionsanstalten skall kunna bevilja och kontrollera bostadstillägget, samt

8) av läroanstalterna namnen och personbeteckningarna på de studerande som gjort närvaroanmälan för terminen samt de uppgifter om studiernas karaktär av huvudsyssla och studieframgången som utgör villkor för beviljande av studiestöd.

Folkpensionsanstalten har i enskilda fall rätt att avgiftsfritt få de uppgifter om dem som sökt eller dem som får studiestöd som avses i 1 mom. också av behöriga statliga, kommunala och andra offentligt rättsliga samfunds myndigheter, försäkringsanstalter och kreditinstitut, pensionsanstalter, läroanstalter och arbetslöshetskassor för att kunna bevilja och justera studiestödet.

Kreditinstitutet är skyldiga att halvårsvis i fråga om varje låntagare lämna folkpensionsanstalten uppgifter om till vilket belopp studielån med statsborgen har lyfts, så som folkpensionsanstalten närmare bestämmer.

Användning av uppgifter

Med avvikelse från vad som stadgas i 16 § personregisterlagen (471/87) kan folkpensionsanstalten när den fattar beslut om studiestöd använda de uppgifter om den studerandes familjeförhållanden eller den studerandes eller hans föräldrars ekonomiska ställning, som folkpensionsanstalten behöver för att avgöra saken. Folkpensionsanstalten skall försäkra sig om att de uppgifter den använder är korrekta. Uppgifterna kan endast användas i den omfattning som de med stöd av 41 § 1 mom. skall lämnas till folkpensionsansalten.

Undervisningsministeriet har rätt att av folkpensionsansalten få uppgifter om studiestödstagarna till de delar dessa uppgifter behövs för skötseln av de statistikförings-, planerings- och utvecklingsuppgifter i anslutning till studiestödet som ankommer på undervisningsministeriet. I dessa uppgifter få inte ingå uppgifter som gör det möjligt att indentifiera dem som får stödet.

43 §

Tystnadsplikt

De som sköter uppgifter enligt denna lag får inte utan tillstånd av den som saken gäller för en utomstående röja en enskilds eller en familjs hemlighet, som de på grundvalen av sin ställning eller uppgift har fått veta. Vad som stadgas i detta moment hindrar inte att en sak delges den som enligt lag har rätt att få vetskap om saken.

Den som bryter mot tystnadsplikten enligt denna paragraf skall för *brott mot tystnadsplikt i fråga om studiestöd* dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen stadgas i någon annan lag.

Allmän åklagare får inte väcka åtal för en gärning som anges i 1 mom., om inte målsäganden har anmält gärningen till åtal.

44 §

Utmättnings- och överföringsförbud

Studiepenning, vuxenstudiepenning, bostadstillägg och studielån får inte mätas ut.

Folkpensionsanstalten skall på myndighetenas begäran för utmätning meddela beloppet av den förmån som folkpensionsanstalten betalar enligt denna lag samt de andra inrätt-

ningar som med folkpensionsanstaltens vetskap betalar utkomstförmåner till förmånstagaren.

Ett avtal om överföring av en rättighet enligt denna lag på någon annan är ogiltigt.

45 §

Delegationen för studiestödsärenden

Vid undervisningsministeriet finns en av statsrådet tillsatt delegation för studiestödsärenden som har till uppgift att göra framställningar och avge utlåtanden i frågor som gäller utveckling och verkställande av studiestöd.

Om delegationens uppgifter och sammansättning stadgas genom förordning.

46 §

Finansiering

Staten betalar ersättning till folkpensionsanstalten för kostnaderna för förmåner som betalas med stöd av denna lag.

Folkpensionsanstalten skall fem vardagar före den dag då studiepenningarna, vuxenstudiepenningarna och bostadstilläggen betalas meddela staten en uppskattning av beloppet av de studiepenningar, vuxenstudiepenningar, bostadstillägg, borgensansvar och måltidsstöd som skall betalas den följande månaden. Staten skall senast en vardag före nämnda betalningsdag på basis av meddelandet betala folkpensionsanstalten det markbelopp som anges i meddelandet.

I samband med den uppskattning som skall sändas under den månad som följer efter betalningsmånaden för studiestödet skall folkpensionsanstalten meddela staten det sammanlagda beloppet av stöd som har betalats föregående månad samt beloppet av de förmåner som föregående månad återkrävt med stöd av 27 och 28 §§. Skillnaden mellan det totala beloppet av de studiestöd som betalats under kalendermånaden samt förskotten och de återkrävda förmånerna för samma månad beaktas vid fastställandet av förskottet för den andra månad som följer efter betalningsmånaden.

Folkpensionsanstalten skall månatligen till staten redovisa amorteringarna på de borgensansvarsfordringar som den under den föregående månaden har indrivit med stöd av 38 § samt dröjsmålsräntorna enligt 40 § specificerade enligt det år då fordringarna har uppstått. Folkpensionsanstalten skall halvårsvis meddela

beloppet av de betalningsbefrielser som har beviljats enligt 39 § specificerade på samma sätt.

47 §

Omkostnader

De utgifter som verkställigheten av denna lag förorsakar folkpensionsanstalten räknas som folkpensionsanstaltens omkostnader och de utgifter som åsamkas läroanstalterna för de uppgifter som stadgas i lagens 8 § 3 mom. räknas som utgifter för läroanstalten i fråga.

Om de omkostnader som förorsakas av de uppgifter som på basis av ett avtal enligt 9 § 3 mom. ankommer på läroanstalten avtalas mellan folkpensionsanstalten och läroanstalten.

48 §

Höjning av förmån

De belopp som stadgas i denna lag kan höjas genom förordning.

49 §

Måltidsstöd för högskolestuderande

Folkpensionsanstalten svarar inom ramen för det anslag som i statsbudgeten reserverats för måltidsstöd för högskolestuderande för beviljande av understöd till dem som förestår studentmatserveringar och för annan förvaltning i samband med detta såsom undervisningsministeriet beslutar.

50 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

Kap. 8

Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

51 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1994. Stadgandena i 1 § 2 mom. träder dock i kraft vid en tidpunkt som fastställs genom förordning.

I fråga om studiestödet tillämpas lagen på stöd som beviljas högskolestuderande för tiden

efter den 1 juni och studerande vid andra läroanstalter för tiden efter den 1 juli 1994.

Genom denna lag upphävs

1) lagen den 14 februari 1992 om studiestödsförvaltningen (113/92).

2) lagen den 14 januari 1972 om studiestöd (28/72) jämte ändringar. Lagens 6—8 §§ tillämpas fortfarande på studielån som beviljats med stöd av nämnda lag.

3) lagen den 14 februari 1992 om studiestöd för högskolestuderande (111/92) jämte ändringar. Stadgandena i denna lag tillämpas på förmåner som beviljats med stöd av nämnda lag.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft. Folkpensionsanstalten har rätt att utan ersättning få de uppgifter som avses i 41 § 2 mom. 2 och 3 punkten denna lag innan lagen träder i kraft för beviljande av studiestöd för läsåret 1994—1995.

52 §

Tillämpning av hänvisningsstadganden som finns på något annat ställe i lag

Om det på något annat ställe i lag eller i stadganden eller bestämmelser som utfärdats med stöd av lag hänvisas till stadganden i lagar som upphävts genom denna lag eller nämns en förmån som skall betalas med stöd av dessa, anses hänvisningen avse motsvarande lagrum i denna lag.

53 §

Övergångsstadgande om statens studiestödscentral

De uppgifter som avses i 8 och 9 §§ och som när denna lag träder i kraft ankommer på statens studiestödscentral och studiestödsnämnderna övergår vid ikraftträdandet till folkpensionsanstalten, om inte något annat stadgas i denna lag eller något annat avtalas med stöd av 9 § 3 mom. Också de ärenden som är anhängiga vid studiestödscentralen eller vid studiestödsnämnderna när lagen träder i kraft överförs till folkpensionsanstalten. Studiestödsnämnderna sköter dock studiestödsuppgifter som gäller det studieår som avslutas den 30 juni 1994 eller ett tidigare studieår med tillämpning av tidigare stadganden samt de uppgifter som enligt lagen om studiestödsförvaltningen ankommer på nämnderna.

Studiestödscentralen skall innan denna lag träder i kraft till folkpensionsanstalten överlåta de behövliga uppgifter om studiestöd som den förfogar över.

54 §

Överföring av statens studiestödscentralers egendom

Statens studiestödscentralers egendom övergår utan ersättning till folkpensionsanstalten när denna lag träder i kraft.

55 §

Ansvar för förbindelser

Folkpensionsanstalten svarar för statens del för de förbindelser som statens studiestödscentral har avgivit. På folkpensionsanstalten tillämpas i tillämpliga delar vad som på något annat ställe i lag stadgas om statens studiestödscentral, dock med beaktande av de särskilda stadganden som gäller folkpensionsanstaltens ställning.

56 §

Övergångsstadgande om studielån

På studielån som beviljats med stöd av den upphävda lagen om studiestöd skall 6—8 §§ i nämnda lag alltså tillämpas sådana de lyder när denna lag träder i kraft.

57 §

Övergångsstadgande om studiestöd

Om studiestödet gäller det studieår som avslutas den 30 juni 1994 eller ett tidigare studieår, tillämpas de stadganden som gäller när denna lag träder i kraft. Om en studerande som är berättigad till studiestöd enligt denna lag har fått studiestöd för en högskoleexamen med stöd av den upphävda lagen om studiestöd innan denna lag har trätt i kraft, kan han få studiestöd för denna examen för en tid som motsvarar sammanlagt högst sju studieår. Den som avlagt en grundexamen vid en högskola eller fått studiestöd enligt lagen om studiestöd (28/72) för högskolestudier för minst sju studieår före den 1 juli 1992 kan få studiestöd för högskolestudier som inleds efter denna tidpunkt för högst 27 månader.

Maximibeloppet av statsborgen för studielån för en studerande höjs, utöver vad som stadgas

i 16 §, med en tolfedel av den årsränta som beräknas för ett studielån enligt den upphävda lagen om studiestöd. Som ränta beaktas maximiräntan för studielån, från vilken räntestödets andel har avdragits. Højningen bestäms enligt det lånebelopp som förelåg i mars innan läsåret inleddes.

När studiestöd beviljas enligt denna lag avses med föräldrarnas beskattningsbara inkomst den beskattningsbara inkomsten enligt beskattningen för 1992, om ansökan om studiestöd har inlämnats senast den 31 december 1994.

På lån som beviljats enligt lagen om studiestöd (28/72) tillämpas stadgandena i 37—39 §§ dock så att låntagaren också kan ansöka om den räntenedsättning som avses i 6 § 5 mom. lagen om studiestöd (28/72).

58 §

Övergångsstadgande som gäller skötseln av uppgifter enligt den upphävda lagen om studiestöd

Folkpensionsanstalten sköter de uppgifter som enligt den upphävda lagen om studiestöd och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den har ankommit på statens studiestödscentral. De uppgifter som ankommit på högskolornas studiestödsnämnder och högskolorna sköts fortfarande av studiestödsnämnderna eller högskolorna.

Staten betalar ersättning till folkpensionsanstalten enligt 46 § för kostnader som förorsakas av förmåner enligt lagen om studiestöd. Folkpensionsanstalten skall fem vardagar före den sista mars och den sista september meddela staten beloppet av de räntegottgörelser som skall betalas. I övrigt tillämpas stadgandena i 46 §. Beloppet av de övriga förmånerna beaktas i den uppskattning som avses i 46 § 2 mom.

Läroanstalterna skall till folkpensionsanstalten sända in personbeteckningar, namn och datum för när studierna avslutas för dem som fått studielån enligt den upphävda lagen om studiestöd. Folkpensionsanstalten lämnar uppgifterna till penninginrättningarna för det syfte som stadgas i 9 § 2 mom. nämnda lag.

Skattemyndigheterna har rätt att som massutlämnande av folkpensionsanstalten årligen få namnen, personbeteckningarna och beloppet av den betalda räntan för dem som får ränteunderstöd enligt 7 § 3 mom.

59 §

Övergångsstadgande om ändringssökande

Ändring i ett beslut som givits med stöd av den upphävda lagen om studiestöd och lagen om studiestöd för högskolestuderande efter att denna lag har trätt i kraft söks enligt denna lag.

Den besvärsnämnd för studiestöd som tillsatts enligt den upphävda lagen om studiestödsförvaltningen fortsätter sin verksamhet till den 30 april 1995 och utgör den besvärsnämnd för studiestöd som avses i 31 § denna lag.

2.

Lag**om ändring av 2 och 15 §§ lagen om bostadsbidrag**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 2 § 1 punkten och 15 § 4 mom. 2 punkten lagen den 4 juni 1975 om bostadsbidrag (408/75), dessa lagrum sådana de lyder, 2 § 1 punkten i lag av den 30 december 1992 (1633/92) och 15 § 4 mom. 2 punkten i lag av den 9 augusti 1993 (755/93), som följer:

2 §

Bostadsbidrag enligt denna lag beviljas inte
1) en ensamboende studerande som enligt 14 § 1 mom. lagen om studiestöd (/) har rätt till bostadstillägg eller som har rätt till avgiftsfri bostad från läroanstaltens sida eller som får logiersättning enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90).

2) vid ingången av den månad från och med vilken ett hushåll bestående av en person beviljas bostadstillägg enligt lagen om studiestöd, eller

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

15 §

Bostadsbidraget indras

Helsingfors den 15 oktober 1993

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Minister Tytti Isohookana-Asunmaa

2.

Lag

om ändring av 2 och 15 §§ lagen om bostadsbidrag

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 2 § 1 punkten och 15 § 4 mom. 2 punkten lagen den 4 juni 1975 om bostadsbidrag (408/75), dessa lagrum sådana de lyder, 2 § 1 punkten i lag av den 30 december 1992 (1633/92) och 15 § 4 mom. 2 punkten i lag av den 9 augusti 1993 (755/93), som följer:

Gällande lydelse

2 §

Bostadsbidrag enligt denna lag beviljas inte
1) en ensamboende studerande som enligt lagen om studiestöd för högskolestuderande (111/92) eller enligt lagen om studiestöd (28/72) har rätt till bostadstillägg, eller som har rätt till avgiftsfri bostad från läroanstaltens sida eller som får logiersättning enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90).

15 §

Bostadsbidraget indras

2) vid ingången av den månad från och med vilken ett hushåll bestående av en person beviljas bostadstillägg enligt lagen om studiestöd för högskolestuderande eller lagen om studiestöd, eller

Föreslagen lydelse

2 §

Bostadsbidrag enligt denna lag beviljas inte
1) en ensamboende studerande som enligt 14 § 1 mom. lagen om studiestöd har rätt till bostadstillägg eller som har rätt till avgiftsfri bostad från läroanstaltens sida eller som får logiersättning enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90).

15 §

Bostadsbidraget indras

2) vid ingången av den månad från och med vilken ett hushåll bestående av en person beviljas bostadstillägg enligt lagen om studiestöd, eller

Denna lag träder i kraft den
199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

